

I z h a j a :
15. vsakega meseca
Uredništvo: Tyrševa
cesta 52 — Uprava:
Delavska zbornica,
L j u b l j a n a

I Z S E L J E N S K I V E S T N I K

R A F A E L

Glasilo Družbe sv. Rafaela v Ljubljani

N a r o č n i n a :

Za Jugoslavijo letno

Din 12'— - Za ino-

zemstvo Din 24'—

Oglasi po dogovoru

Leto V.

Ljubljana, oktober 1935.

Štev. 10.

LETOŠNJA IZSELJENSKA NEDELJA.

Približuje se zopet prva adventna nedelja, katero posvečuje naš narod že nekaj let sem našim po svetu razkropljenim bratom. Od leta do leta naj se obnavljajo to nedeljo naše medsebojne vezi, ki se od leta do leta bolj rahljajo. Čim dalje smo narazen, tem bolj zatemnuje pri nas spomin na naše po svetu in naših po svetu na nas tu doma. Od leta do leta pada na tujem v grob vedno več naših izseljencev, in njih mladina se s tem od leta do leta vedno hitreje potaplja v tujih morjih. Dokler je živel oče, mati, slovenska izseljenca, so bili otroci še zvezani z domovino, z narodom tu doma. Ko sta starša odšla v večnost, so se vse vezi trgale in navadno pretrgale popolnoma. In tako izgubljam vedno večje in večje tisoče na leto naših ljudi.

Po zapadni Evropi, izvzemši Nemčije, se redčijo vrste naših izseljencev z vedno številnejšimi izgoni iz države. Gospodarska kriza ne popusti, dela zmanjkuje, zato pa morajo vsi nezaščiteni naseljenci ven iz države. Ker so naši državni predstavniki zadnjih deset let zanemarili svojo poglavitno dolžnost in nalogo, da bi bili o pravem času izposlovali s temi državami delavske pogodbe, še celo s prijateljsko Francijo je niso dosegli, so naši ljudje nezaščiteni.

Tako prehaja naše izseljenstvo v novo fazo, novo dobo, ki mora napolniti vsakega pravega rodoljuba s tužno sentimentalnostjo, s tužno boljo — stotisoči našega naroda nam poginjajo, se naglo potapljujejo.

Vendar saj tega potapljanja noben narod, tudi največji, ni mogel ustaviti. Da, res je, ni ga mogel. Toda drugi večji narodi so o pravem času skrbeli za to, da se mu otroci res potujčujejo po jeziku, ne pa po srcu. Ne znajo več Irci v Ameriki svojega jezika, enako ne Nemci, enako ne Francozi, enako ne Italijani, pa srca mladine, rojene tam, so ostala narodna. Oni čutijo z narodom in z domovino svojih staršev. Pri nas? Grehi, storjeni na naših izseljencih, so se že začeli maščevati. Zato je danes zadnji čas, da popravimo, kar se še popraviti da, da saj sedaj rešimo, kar se še rešiti da.

Zato ima vsaka izseljenska nedelja večji pomen, večjo važnost, pa tudi večjo nalogo za nas tu doma, kakor za izseljence same v tujini.

Zato Družba sv. Rafaela vabi ves narod

tu doma, kakor vse izseljence širom sveta: praznujemo izseljensko nedeljo! Svet naj nam bode ta dan, dan velikega dela, dan reševanja naših medsebojnih zvez. Naj ne bo slovenske občine v Jugoslaviji, ki bi tega dne ne proslavila v cerkvi, v dvorani in po vseh družinah, zlasti tistih, ki imajo svoje na tujem.

Enako naj pa tudi ne bo slovenske naselbine, slovenske cerkvene občine, slovenskega društva, da slovenske družine širom sveta na tujem, kjer bi se ta nedelja enako ne praznovala. Mi tu doma storimo vse, da se obnove naše vezi med sorodniki na tujem, med Slovenci na tujem. Izseljenci na tujem pa, da obnove svoje vezi z nami.

V sedanjih težkih časih vlada vesplošna gospodarska kriza po svetu. Toda najhuje pri tem je to, da je zavlada vsepovsodi tudi kriza duš. Zmeda pojmov vlada vsepovsodi. Tudi naše izseljence je zgrabila. Marsikje se potapljuje tudi versko in moralno. Zato, če kedaj, potrebujejo sedaj duhovnih voditeljev, da jih izpeljejo iz teh zmed nazaj k čisti luči Kristusovih nauk, kjer bodo edino zopet našli svojo pravo pot skozi življenje. In res! Še nikdar niso izseljenci tako prosili domovine duhovnikov in učiteljev, kakor jih prosijo danes.

Tako je danes skrb za naše izseljence postalo pravo misijonsko delo, potrebnejše in važnejše kot spreobračanje poganov h krščanstvu. Rešimo najprej tiste med nami, ki so že, ali so saj bili že Kristusovi, potem iščimo novih.

Na letošnjo izseljensko nedeljo mislimo zlasti na to! Izseljenska nedelja je postala misijonska nedelja, ne za rešitev tujih poganov, temveč naših lastnih bratov.

Zato naj bo letošnja izseljenska nedelja dan molitve, žrtev in dela za ohranjenje vere med našimi po svetu razkropljenimi brati.

Kako naj obhajamo izseljensko nedeljo?

1. Prosvetna društva naj pripravijo nje-no proslavo v dvoranah s kako igro, predavanji, akademijami.

2. Po naših cerkvah naj se ta dan v vseh pridigah govori o izseljencih in bodri narod, da se zave svojih dolžnosti do njih, sorodnike, da jim pišejo in jih pismeno svare in opominjajo k zvestobi do družine, do vere in do naroda tu doma.

3. Po vseh cerkvah naj se za nje moli,

verniki naj v ta namen sprejemajo sv. zakramente.

4. Po cerkvah in dvoranah naj se zbirajo mili darovi za Družbo sv. Rafaela, da bo kos svoji veliki nalogi, katero ima. Delo je vedno večje in težje, sredstev pa vedno manj.

5. Razširja naj se list »Izselj. Vestnik Rafael«, in Družba sv. Rafaela.

6. Vsaka družina, ki ima svojega člana kje na tujem, naj mu piše ta dan skupno »pismo naroda tu doma narodu na tujem.«

7. Marijine družbe, odseki mladine naj po farah sestavijo imenik svojih tovarišev, tovarišic na tujem in stopijo z njimi v pismene zveze, z njimi dopisujejo in skušajo nanje vplivati, da ostanejo zvesti starim slovenskim idealom.

8. Slovensko časopisje naj to nedeljo proslavi s primernimi članki o izseljenstvu, o naših dolžnostih do izseljencev in o načinu, kako jim pomagati, jih reševati za vero in narod.

In še marsikaj je, kar se še lahko naredi za to, da bo ta nedelja v resnici izseljenska nedelja, nedelja naše zveste ljubezni in skrbi do naših po svetu razkropljenih bratov.

Storimo vsi, kar moremo. Tisti pa, ki je bil sam izseljenec, sam skušil grenkobo izseljenskega kruha, in sicer v najnežnejši dobi svojega življenja, v tedanji Ameriki židovskega naroda, v Egiptu, božji Zveličar, naj pa vsem stoterno polača vsako delo in žrtev za ta namen!

MESEC ŠOLE V MOLITVI.

To je oktober! Celi mesec nas vabi sv. cerkev k molitvi rožnega venca, t. j. k načinu molitve, da ne govore samo usta, temveč, da moli razum, moli pamet, moli volja, moli pa tudi življenje.

Nesreča za človeka je, ako mu jezik onemi za molitev, ako srce omrzne za svojega nebeskega Očeta, da ne čuti več potrebe se z njim pogovoriti, ga prositi. Kakor bi solnce zašlo takemu človeku, kakor bi strašna tema padla na dušo takega človeka. Izgubil je vodnika, izgubil je varuha, izgubil pa tudi pomočnika, — da — očeta, in — sirota je!

Mi smo vzgojeni z rožnim vencem. Kakor prekrasna skrivnostna himna ljubezni do Boga, se je po vsej vasi v vseh hišah vsaki večer začula molitev rožnega venca. Slovenski kmet je pokleknil po večerji s svojo družino večer za večerom —

in molil. Tako je bilo v naših hišah, ko smo bili mi otroci.

Kako je danes?

Kako je v tvoji hiši, dragi rojak? Mesec rožnega venca je mesec šole v molitvi! Dragi rojaki, nazaj v to šolo!

Tako težko nam je! Tako grenko je postalo naše življenje, tako pusto, tako brezupno! Gnjuši se nam živeti.

Bratje, v šolo molitve! Nazaj k Bogu! Duša naj se zopet dan na dan dviguje k Bogu, k viru vsega dobrega, da se tam napije novega poguma, novih moči, da tam poprosi novega solnca v naše vsakdanje življenje!

Molite, bratje!

Franjo Neubauer, Velki Gaber na Dolenjskem:

NAŠI IZSELJENCI

Kaj vas gnalo je v tujino?
Ali lakomnost, napuh?
Mar zvedava radovednost
in posvetni duh?

Ste kopiciti šli zaklade,
da bi jih uživali,
da na mehkih bi blazinah
spavali in snivali?

Da napajali bi s petjem
in s sladkostjo glasbe sluh?
Ne! Vas gnala je v tujino
borba za vsakdanji kruh.

Naj ljubeč li oče gleda
bledi glad otrok,
ali ženin zvest poslušča
naj neveste jok?

Ali mater sivolaso,
ki od reve mre
in vzdihuje pritajeno,
gleda naj dekle?

Ali naj posestnik gleda
svojo drago last,
ki prihaja oderuh mu
rubit jo in krast?

Naj doma li mirno čaka
strašni klic glasov,
da prodajo, kar je prešlo
od očetov do sinov?

Skrb vas gnala v tuje kraje
in moreča je bolešt.
Ni srce drugače dalo,
to velevala je vest.

Ponatis iz »Duhovno življenje« št. 98.

SPEH, KRUI IN VINO, TO JE MOJ BOG...

(Iz pogovora dveh rudarjev.)

Nadaljevanje.

»Ti, danes bi jo bil pa kmalu iztaknil v jami. Ne zameri, če ti to povem še predno sem ti voščil dober dan.«

»Sem že nekaj slišal. Pravo srečo si imel res. Le sedi, ga bova kozarec natočila in zvrnila na veselje, da si jo tako poceni odnesel. Par prask si pa le dobil, se mi zdi?«

»Kaj bo to; v par dneh bo dobro. Ali imaš kako knjigo, da se bom kratkočasil teh par dni, ko bom doma? Pa ne kaj preveč pobožnega.«

»Zakaj ne? Saj si zadnjič rekel, da sedaj veruješ v Boga? Mar si se zlagal?«

»Če sem to priznal, še ne bom začel moliti in hoditi v cerkev; to sem ti že zadnjič povedal.«

»Kdo te pa sili. Samo malo sem te podražil za kratek čas. O priliki zadnje debate si dejal, da boš danes po »črnih« udrihal. Ali boš?«

»O tisto pa tisto, kar precej, če hočeš.«

»Malo počakaj. Po vrsti morava iti. Nekaj drugega še prej. Kar naravnost te bom vprašal: Ali veruješ, da imamo dušo, ki bo tudi po smrti živela, ali misliš, da bo s smrtjo vse končano, kakor pri živih?«

»Odločno vprašanje zahteva odločnega odgovora: Človek je žival, brez duše. Ko umre, ni ničesar več, zato pa jej in pij dokler živiš. Daj, trči! Na zdravje!«

»Dobro sem vedel, kaj boš odgovoril. V Boga veruješ, v posmrtno življenje pa ne. Veš, da je to tako smešno, kakor če bi si kdo sezidal prekrasno palačo, v kateri pa nikoli ne bi nihče prebival. Prijatelj moj dragi, glej: Ako že reven človek dela vse kolikor mogoče preračunano, koliko bolj smotreno, to se pravi z gotovim namenom, je šele neskončno modri Bog vse ustvaril. Ni je stvari na svetu, ki bi bila brez pomena.«

»Mnogo stvari je, o katerih ne vemo, čemu so na svetu.«

»Res je, toda zato ne smemo trditi, da so brez pomena. Sosedov ima motorno kolo. Kaj misliš, da naš Francek ve, zakaj so vsi mali vijaki in drugi mali delčki v motorju?«

»Kako bo vedel, saj še jaz ne vem.«

»Vidiš, še ti ne veš. In vendar ne boš trdil, da so ti »šravki« brez potrebe. Oni, ki je motor naredil, že ve, zakaj so.«

»Nič več tako jasno ne govoriš, kakor si včasih. Kaj mi hočeš pravzaprav dopovedati?«

»Le poslušaj: Vsaka najmanjša stvar na svetu ima svoj namen. Vse je tako ustvarjeno, da nižje služi višjemu, končno pa vse človeku. In človek sam, ki je najvišje bitje na zemlji, komu naj služi? Zakaj naj živi? Ali samo zato, da tu nekaj let trpi in se muči, samo zato, da čaka smrti?«

»Res je žalostno, da imamo v življenju toliko bridkih in tako malo prijetnih urc.«

»Resnico govoriš. Vendar kljub temu človek ne more drugače, kakor da živi. Odkod ta življenjska sila? Redkokdaj si kdo v slabomnosti in v obupu vzame življenje. To so izjeme, s čimer ne moremo računati. In vendar bi morali vsi tako storiti, če ne bi vedno upali, da bo bolje, da nam bo bolje morda že jutri.«

»Samo upanje človeka drži na zemlji.«

»Poleg upanja imamo pa tudi vest, ki nam brani delati slabo. Odkod torej upanje in vest?«

»Kaj jaz vem. Odkoder vse drugo.«

»Prav si odgovoril. Od Stvarnika, ki je vse tako modro ustvaril. Mar je bil On tako hudoben, da je dal človeku upanje in vest samo za prevaro?«

»Ti pa res take reči premišluješ, ki jih nobeden drugi ne.«

»Saj to je ravno. Preveč tja iz dneva v dan živimo. Komodni smo, leni, zaspani. Ko se zbudimo, je pa dostikrat prepozno.«

»Vest, to je res nekaj dobrega, samo če bi jo vsi poslušali.«

»Da, pa tudi razum, s katerim moremo presojsati in pa prosta volja, s katero se odločimo za slabo ali pa za dobro, kakor hočemo. Tudi to dvojje je nekaj, česar živali nimajo.«

»Po telesu smo pa čisto podobni živalim, ali ne?«

»Nikjer ne morejo najti prehodnih oblik, ki bi dokazale, da se je človek razvil iz živali. Pa nič zato, čeprav bi jih nekoč našli. Žival bo vedno žival, človek, s svojo vestjo, s svojim razumom in prosto voljo in končno s svojo govorico pa bo vedno neskončno vzvišen nad živaljo. V človeku je nekaj nadtelesnega, je nekaj večnega, to čuti vsak.«

»Ako nočem v svoji trmi trditi, da je sneg črn, samo, da se ne bi vdal, potem moram reči, da resnico govoriš. Škoda, da nisi študiral za duhovnika.«

»Zakaj škoda? Če bi bil duhovnik, bi ti rekel, da tako govorim, ker je to »moja služba«, tako mi pa tega ne moreš očitati. Saj si tudi zadnjič rekel, da duhovniki ljudi »farbajo.«

»Saj to je res. Le poglej, kako lepo rejeni so vsi! Lepe plače dobivajo, v kočijah ali pa celo v avtomobilih se okrog vozijo; mi reveži pa rijemo pod zemljo vsi umazani, da si zaslužimo skorjico kruha. Ali je to prav? Kristus ni tako delal.«

»Dobro mnenje imaš o Kristusu, kakor vidim. Vsaj nekaj, na kar se bo dalo zidati. Dobro sedaj, ko sva tako daleč, in uvidela, da nam že sama pamet precej zgovorno priča o resničnosti Boga in posmrtnega življenja, sedaj se pa spraviva na duhovnike. Kar takoj, če želiš.«

»Mislim, da ne bo več časa danes. To je pa poglavje, kjer bom imel jaz prvo besedo, kakor sem rekel. Drugič o tem.«

»No pa drugič, kakor ti je prav.«

(Nadaljevanje sledi.)

OBČNI ZBOR

ZVEZE IZSELJENSKIH ORGANIZACIJ.

Isti dan kot I. slovenski izseljenski kongres, vršil se je v Ljubljani tudi občni zbor Zveze izseljenskih organizacij (Savez O. I.) pod predsedstvom vrhovnega predsednika g. dr. Milana Marjanoviča.

Predsednik je otvoril zbor s pozdravom in z željo, da bi zbor dosegel veliko uspeha.

Po volitvah novega odbora, v katerega so bili izvoljeni zvečine stari odborniki, se je vršilo posvetovanje o perečih izseljenskih zadevah.

Prvi referat je bil o repatriaciji naših izseljencev, katere nam razne države vračajo v obilnem številu in o načinu, kako zanje poskrbeti, ker prihajajo zvečine brez vsakih življenjskih sredstev. Sklenilo se je nadljevati sedanje delovanje za njih oskrbo s pomočjo državnih oblasti in naših izseljenskih in karitativnih organizacij.

G. Kučić iz Zagreba, ki vodi notranjo kolonizacijo, je podal izčrpno poročilo o delovanju njegovega urada zlasti glede kolonizacije naših izseljenskih povratnikov. Zveza izs. organizacij je pomagala pri tem delu, o čemur poda natančno poročilo g. Bartulica. Sklenjeno je bilo, da se pošlje posebno noto raznim ministrom, ki naj pomagajo izseljenske po-

vratnike kolonizirati zlasti v Topolovacu in Beljah.

Predsednik je poročal o stanju dveh izseljenskih domov, ki obstojita do sedaj v Jelsi in na Korčuli. Daljša debata se je razvila o zaščiti izseljenskih vlog v naših denarnih zavodih. Zveza je že veliko delovala na to, da se to vprašanje za izseljenca ugodno reši, vendar se pa niso dosegli še posebni uspehi. Sestavil se je poseben odbor, ki naj to vprašanje proučuje in stavi vladi konkretne predloge.

O svetovni zvezi jugoslovanskih izseljencev se je veliko govorilo in naredilo nadaljnje načrte, kako doseči ta cilj.

O sedanjem težkem gospodarskem položaju naših izseljencev se je tudi veliko govorilo. Vsi govorniki so kazali na veliko bedo, ki vlada med izseljenci in na nujno potrebo, da se jim pomaga.

Sklenilo se je nadaljevati krepko delo za koristi naših izseljencev, zlasti na izvedbo sklepov sarajevskega izs. kongresa in sklepov današnjega zborovanja.

Fr. Strnad,
rudar iz Tuaguegrineua:

NAŠE TRI RANE.

Težke čase smo doživeli. Gospodarska kriza nas pritiska k tlom na vseh koncih in krajih. Pomanjkanje dela vsepovsod. Kdor pa ima še delo, ga pa pritiskajo in izmoghavajo, da je groza. Vsak dan zahtevajo več od nas, vsak dan manj plačajo. Živila se sicer ne draže, vendar so za današnje razmere primeroma vendar drage, da že sedaj marsikje stradajo kruha. Kmetje in delavci v vseh delih sveta ječijo in trpijo pod neznosnimi bremenmi. Hudo je za vsakega. Posebno hudo pa za nas, ki smo primorani iskati si kruha pri tujih ljudeh in na tujih tleh. Napoti smo jim. Očitajo nam, da jim jemljemo kruha in zaslužek. Delajo nam zapreke, kjerkoli morejo. Posebno hudo je še za družinske očete, ki imajo številne družine. Danes smo še jedli, ali bo za nas tudi jutri še pogrnjena miza, ne vemo. Vse kaže, da bodimo vsi pripravljene, da bomo morali tja, od koder smo prišli. Tam pa marsikdo izmed nas ne bo vedel, kam bi šel.

Poleg gospodarske krize, nas pa tare še bolj kriza naših duš. Zgrešili smo cilj, za katerega smo ustvarjeni. Bogu smo obrnili hrbet, zato nas pa biča in tepe s svojo nevidno šibo. Krenili smo s prave poti, ki pelje k Bogu. Zašli smo na široko cesto naslad in blata, ki pa pelje — Bog ve kam?

Bratje! V teh krizah življenja je pa toliko bolj potrebno za nas, da se pogosto shajamo ter se med seboj pogovorimo o vseh težkočah, ki nas tarejo, da drug drugega tolažimo in krepimo ter navdušujemo za medsebojno pomoč. Potrebno je, da duhovno močnejši in krepostnejši navdušujejo slabеше.

Naj tudi jaz tu omenim tri rak rane, ki nam glodajo naša srca in duše tu na tujem, nam spodkopavajo temelje našega duhovnega in telesnega življenja in nam jemljejo ugled pri drugih narodih, med katerimi živimo. Sem samo preprost rudar, vendar naj povem, kako jaz mislim.

1. Prva rana je naša bogopazabnost. Na Boga smo pozabili. Tako malo, drugi sploh nič ne hodimo več v cerkev, ne prejemamo sv. zakramentov, ne izpolnjujemo več božjih zapovedi. Kolikor mi je znano, nas je tu na Marini zaposlenih okrog 40 slovenskih mož in fantov. Ob nedeljah pri službi božji jih vidimo pa komaj osem ali deset. Le ob največjih praznikih in ob posebnih slavnostnih se število dvigne na okrog dvajset.

Kje so drugi? Vsako nedeljo in praznik kliče mali zvonček s kapelice na Marini in vabi vernike k sv. maši, mi se pa valjamo po postelji ali pa se že na vse zgodaj zjutraj udajamo hudiču alkoholu, ter mu navadno posvetimo celo nedeljo. Prav nič ne pomislimo, da nas bo mogoče v kratkem prav isti zvonček spremljal na zadnji poti tja, od koder ni več vrnitve. Kdo ve?

Pred kratkim sem se neke nedelje vračal od službe božje. Na cesti me ustavi Slovenec.

»Kje si bil?«

»Pri maši.«

»Beži, beži! Ali si še tako neumen, da hodiš v cerkev? Kaj pa imaš od tega? Ko bi dobil vsakikrat liter vina, bi šel tudi jaz.«

Ali ni to značilno za naše razmere? Ali nam je res tujina v teh par letih vzela vse, kar smo prinesli iz domovine seboj v srcu dobrega in plemenitega? Ali nam ravno nedeljska služba božja ne dviga našega duha in srca na kvišku? Nam ne daje v sv. veri najkrepkejšo podlago za naš vsakdanji boj za življenje? da si ga prav uravnamo? da se postavimo krepko v bran proti zablodam, ki nas lahko uničijo ne samo večno, temveč tudi že časno?

Neki že bolj priletan fant mi je rekel, da bi tudi on šel k sv. maši, ako bi bila na Marini lepša cerkev. V barako pa, da on ne bo hodil.

V teh besedah je precej človeške oholosti in napuha. Poleg tega pa, ali ni isti Bog v naši kapelici kakor je v kakšnih ponosnih katedralah, ali pa v skromni cerkvi naše domovine? Prav istega Boga prejmemo iz rok preprostega duhovnika, kakor iz rok mogočnega škofa ali mogočnega kardinala.

Zopet drugega sem slišal, ko je rekel: »Mlad nisem hodil v cerkev, ali naj hodim sedaj na starost? Bog ne mara starih kosti!«

Tudi ta ugovor ne drži. Če si mlad v svoji mladeniški lahkomišelnosti zanemarjal poglavitno dolžnost svojega življenja, ali ni čas, da se je zaveš saj v resnih starejših letih in popraviš, kar si zagrešil v mladosti? Sicer pa Bog kliče človeka v svoj vinograd ob vsaki uri. Nekatere zgodaj zjutraj, druge pa šele proti večeru. Vsem pa daje ob večeru življenja isto plačilo, kakor pove jasno v evangeliju prilika o delavcih v vinogradu.

Možje in fantje! V naši domovini postavljajo letos po svojih vaseh in mestih mogočne evharistične križe v znamenje, da je naš narod tlel ob priliki evharističnega kongresa obnovil svojo mogočno voljo ostati s Kristusom in uravnati svoje življenje znotraj v duši in zunaj v javnem življenju strogo po naukih krščanstva.

Mi izseljenci tu na tujem ne premoremo kosčka zemlje, da bi si mogli postaviti tak evharistični križ. Naši slovenski otroci iz Marine so si ga postavili v svoji šolski sobi. Mi vsi si pa lahko postavimo evharistični križ v — svojem srcu. Bodimo zgledni katoliški fantje in možje! Uravnajmo tudi mi svoje notranje duhovno življenje in svoje zunanje vsakdanje življenje in delovanje strogo na podlagi naukov Kristusovih. Le malo Bog od nas zahteva.

2. Druga nič manjša naša rak-rana je pijača, alkohol.

Res je, delavec, ki pride z dela domov ves zgaran, potrebuje kozarec ali dva dobre pijače. Vendar pa kar pripoznajmo, da ga marsikdaj veliko preveč pijemo. Veliko je temu krivo to, ker imamo preveč časa. Večkrat človek sam ne ve, kaj bi počel od dolgega časa. Pa pride tovariš, ga plača merico, drugi pride zopet eno, in tako se nabere.

Kolikokrat sem že dejal, da od danes naprej ne bom več pil. Pa ta obljuba drži par dni, pride prilika in stara pesem se začne. Mnogokrat sem že premišljeval, kako bi se pijača med nami, če že ne popolnoma, vsaj deloma zatrla? Moje mnenje je: Na Marini nas je okrog 40 Slovencev. Ako bi vsak teh mož mesto za pijačo žrtvoval po deset frankov, bi to zneslo okrog 400 frankov na leto. Kaj je to? In vendar bi mogli za ta denar nakupiti si časopisov, katerih bi bilo za to vsoto že lepo število. Časopisi naj bi se hranili v društveni sobi, kjer bi bili vsakemu na razpolago. Izpolnila bi se tudi knjižnica, da bi dobili dovolj lepega, zabavnega in poučnega čtiva za dolge zimske večere. Naši fantje naj bi nam včasih zapeli kake vesele pesmi. Naši muzikantje naj nam bi zasvirali. Človek se ne more vedno kislno držati. Saj ima še Bog samo veselega človeka rad. Slovenska kantina, oziroma društvena soba naj bi bila poleg cerkve središče duhovnega življenja na Marini.

3. Tretja rak-rana našega izseljenskega delavstva je pa — naša nesloga in zavist. Ako se komu le nekoliko bolje godi in je bolj »odprte glave« ter si zna bolje pomagati, mu je precej vse nevoščljivo. Vse ga gleda postrani. Ne glejmo na napake drug drugega, saj jih imamo vsi dovolj. Posebno po naših društvih se rado spleta sovražstvo in prepir. V marsikakem društvu je več jeze in prepira kot drugega delovanja.

To so rane, bratje, katere moramo začeti sami celiti in zdraviti, vsak najprej pri sebi, vsaj v

svoji družini, vsak v svojem društvu, pa jih bomo gotovo zacelili.

Molimo in prosimo Boga milosti in blagoslova, da bi mogli prav spoznati in prav živeti.

Držimo skupaj! Spolnujemo božje zapovedi! Varujmo se hudega in delajmo dobro. Le tako bomo dosegli, da nas ne bodo več dolgo tolkla tuja vrata po petah, da bo naš narod res postal enkrat svoboden. Naj se v polni meri uresničijo velike besede pesnika Gregorčiča v »Pepelnični noči«:

Le vstani ubožni narod moj,
do danes v prah teptan!
Pepelni dan, ni dan več Tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!

I. SLOVENSKI IZSELJENSKI KONGRES.

(Konec.)

Delavske konvencije.

I. slovenski izseljenski kongres je razpravljal tudi o gospodarskih in socialnih razmerah naših izseljencev v Franciji in to na podlagi poročil tamkajšnjih izseljenskih organizacij, in ugotovil, da so predvsem v Franciji v tem pogledu razmere za naše izseljence naravnost obupne in zahtevajo že iz staljšča zunanega političnega prestiža naše države, da se takoj pristopi k ureditvi teh vprašanj in tako reši tisoče brezpravnih in nezaščitene izseljencev kakor njihovih družin pred gospodarskim in moralnim poginom.

Vsa iznešena dejstva in obupne prošnje teh naših ljudi nujno zahtevajo, da naša država takoj kategorično zahteva od strani francoske vlade, da se že sklenjena konvencija tudi v Franciji ratificira, da tako naš življenjski v Franciji dobi saj toliko pravic in zaščite, kakor jih imajo n. pr. Italijani, Avstrijci in priseljenci drugih držav. Če je francoski narod v resnici prijatelj naše države, tedaj je to samo moralna dolžnost francoske države, da zaščiti priseljence iz naše države, kakor se to za vsako kulturno državo spodobi.

Prepričani smo, da bi bilo to vprašanje že zdavnaj rešeno, ako bi bili na mestih našega državnega zastopništva v Franciji možje, ki bi imeli čut za pravico in zaščito brezpravnega delavca. Če je Francija sklenila tako delavsko konvencijo z manj prijateljsko Avstrijo, bi jo bila gotovo sklenila tudi s prijateljsko Jugoslavijo. V tem ravno je podan popoln dokaz, da leži večji del krivde, da to še ni izvršeno, na strani našega poslanstva.

Enako nezaščiteni so naši izseljenci tudi v ostalih zapadnih evropskih državah, izvzemši Nemčije, zato I. slovenski izseljenski kongres zahteva, da se najde tudi za te države način, kako najboljšo zaščititi naše izseljence pred izkoriščanjem in odvzemom pravice do dela.

Ker imajo države, v katerih so se naselili naši izseljenci, urejeno starostno zavarovanje, in zato o priliki sklepanja recipročnih pogodb zahtevajo protidajave, katerih mi, ki nimamo izvedenega starostnega zavarovanja, ne moremo dati, je nujno potrebno, da se pri nas že zakonjeno starostno zavarovanje v najkrajšem času izvede in nam tako omogoči, da lažje zahtevamo od teh držav, da z nami sklenejo te konvencije.

Režimi naše države so zagrešili ogromni greh na naših izseljencih, ker niso o pravelem času poskrbeli za delavske pogodbe za zaščito pravic naših izseljencev. Vse

resne države so smatrale to za svojo glavno dolžnost. Pri nas pa se za milijon državljanov po svetu ni nihče brigal. Posledice te neodpustne nemarnosti in brezbriznosti se bridko kažejo zlasti v sedanjih gospodarski krizi. Nezmerno je gorje in trpljenje, katero trpe danes tisoči in tisoči naših nesrečnih izseljencev.

Zato je bila ena izmed glavnih točk izseljenskega kongresa točka o naših delavskih zaščitnih pogodbah z različnimi državami našega izseljenstva.

Referat o tem vprašanju je imel g. **Joško Rozman**, ki je za kongres izdelal izčrpen referat. Med drugim je povedal: »Do sedaj smo govorili zvečine o duhovnih potrebah naših izseljencev. Moj referat naj pa posveti v tista vprašanja našega izseljenstva, ki se tikajo njegovega kruha. Vsaka država smatra za eno izmed svojih najsvetejših dolžnosti, da štiti koristi svojih državljanov, ki se mude po tujih državah, da jim pomaga do obstoja in do kruha. Naši izseljenci so pa imeli do sedaj skoraj po vseh državah edino oporo v samopomoči, v svojih društvih. Naša država je v tem silno veliko zagrešila in zamudila. Doma imamo v naši državi socialno zakonodajo izredno dobro urejeno in je plod naših poveljskih razmer. Toda tudi tu doma se ti zakoni ne izvajajo, kakor bi se morali. Vzrokov za to je več. Vendar to ne spada v moj referat. Povdarim pa, da za svojo »deseto banovino«, za naše izseljenstvo, glede socialne zaščite nismo storili skoraj nič. Tako imamo danes s samo par državami delavske zaščitne pogodbe. Z Nemčijo jo imamo iz leta 1929, ki urejuje reciprociteto zavarovanja za bolezni, nezgode itd. Toda še tu se dejansko izvaja samo pokojninsko zavarovanje, ker, na žalost, mi splošnega starostnega zavarovanja še nimamo, kljub zakonu, ki ga že imamo, ki se pa ne izvaja. Pogodba o zaposlitvi sezonskih delavcev je tudi več ali manj iluzorična, ker je Nemčija zaposlila svoje delavske moči. Delavska konvencija s Francijo je bila sklenjena l. 1933., toda ostala je na papirju. Dalje je konvencija z Argentinijo iz leta 1929, ki je bila pa ratificirana šele 1934. Ta odreja posebne pravice naših izseljencev o priliki nezgod. Enako konvencijo kakor z Nemčijo, imamo tudi z Avstrijo. Pa tudi ta se ne izvaja in ravno rudarji, ki so najbolj potrebni, da bi dobili tiste pokojnine iz rudnikov, ki so pripadli Avstriji, še danes čakajo nanje. Naše bratovske skladnice jim dajejo iz svojega.

O delavskih konvencijah govoriti je danes težavno, ker so Francija in vse druge države zaprle svoje meje za vsako nase-ljevanje.

Naša izseljenska zakonodaja je še silno šibka. Tako je naš ubogi izseljenec popolnoma nezavarovan in nezaščiten. Da pa je tako, je vse krivda na naših nezmožnih konzularnih zastopnikih, ki nimajo tistega socialnega čuta, ki je pri konzulih nujno potreben. Naš človek ni šel v tujino na luksuz ali na letovišče. Šel je, ker je moral, ker mu je domačija propadala, pa je videl v izseljenstvu edino možnost, da jo reši. Naši rudarji iz Trbovelj so odšli, ker jih je družba odgnala. Zato bi morali naši zastopniki v tujini bolje razumeti dušo teh trpinov in se za nje bolj zavzeti. Tudi

države tu doma bi bila dolžnost, da vodi brigo za nje in izpopolni zakonodajo tako, da popravi krivice, ki so se zadnja leta godile. Mi se tu borimo za vse te delavske pravice in vsak dan moramo z nova nastopati, da se zakon uveljavlja, da se nam ne vzame ta ali ona socialna dobrina. Prav isto velja tudi o koristih izseljencev. Tudi oni se bodo morali za vsa ta svoja vprašanja intenzivneje zanimati in se postaviti v krepko borbo za svoje pravice. Prav ta izseljenski kongres danes je nanižal veliko nalog in vprašanj, ki jih bo treba rešiti. Naši izseljenci bodo morali sami na delo, da se bo to delo nadaljevalo. Zato pozivam vse naše izseljence, da naj se ožje naslonijo na delavske strokovne organizacije tu doma, se z njimi zvežejo v delu za svoje pravice. Delavstvo tu doma ve, kaj in kako se je treba boriti in se bo borilo tudi za nje in za njih pravice. Povedati moramo tukaj glasno in jasno, česa nam manjka skupno, in izseljenci morajo po nas povedati, česa manjka njim in delavstvo tu doma bo vsikdar rado z odločnostjo zahtevalo pravic tudi za nje.

To so vidiki, katere sem pojasnil v svojem referatu. Govorim namreč kot zastopnik strokovne delavske organizacije Jugoslovanske strokovne zveze. Delovne naše Družbe sv. Rafaela poznam precej pobližje in vidim, da vrši ogromno delo za delavske koristi naših izseljencev. Toda tu so vprašanja, za katera bi se morali zanimati vsi, ves narod, in skrbeti, da se rešijo. Denar namreč, katerega so naši izseljenci v tako ogromnih vsotah pošiljali domov, je koristil vsemu narodu, je pa to sad njihovih krvavih žuljev, in mi smo dolžni ga obrestovati vsaj z našo skrbjo za njih delavske koristi. Ako država danes res ne more več doseči delavskih pogodb, je pa zato njena sveta dolžnost, da zaščiti delavske koristi izseljencev, kolikor in kjer more na kak drugi način, posebno pa da vsaj iz tujih držav izgnane izseljence očetovsko sprejme z gorkim srcem in za nje poskrbi, ako so se vrnili brez vsakih življenjskih sredstev, in jim preskrbi skorjico kruha. Zato smatram nujno potrebno, da se naši izseljenski delavci in mi delavci tu doma pogosteje snidemo in se zlasti o delavskih koristih med seboj pogovorimo in gremo skupno na delo. Delavske konvencije in delavska zaščita so čisto delavska vprašanja. Tako bo delavstvo doma toliko odločneje lahko nastopilo tudi za delavske koristi izseljencev pri naši zakonodaji. Dal Bog, da bi ta I. slov. izseljenski kongres tudi glede tega dosegel kar največ uspehov. Zlasti pa želim, da bi ta kongres dosegel vsaj delavske pogodbe s Holandijo in Belgijo. Delavstvo po teh državah naj pa tudi samo tam začne krepko delo v tej smeri, naj začne krepko akcijo, da se naši delavci ne bodo izganjali. Tu pri nas imamo še veliko tujcev zaposlenih v različnih panogah naše industrije. Izseljenci naj se sklicujejo na to. To so misli, katere navajam z željo, da bi res prišlo pri nas enkrat do take rešitve našega izseljenskega vprašanja, ki bi donasala naši mali domovini koristi tu doma in na tujem.

G. dr. Bohinjec: To je tako velevažno vprašanje, da mislim, da mu moramo posvetiti prav intenzivno pozornost. Prvič mislim, da moramo bolj podčrtati potrebo

starostnega in invalidnega zavarovanja v domovini, kajti vsaka država vztraja na reciprociteti. Zato bi želel, da kongres prav specijalno v posebni resoluciji podčrta potrebo delavskega starostnega zavarovanja tu doma radi reciprocitete. Drugič se mi zdi zelo važno v borbi za doseg delavskih konvencij to, da mi o svojih težnjah informiramo inozemske strokovne organizacije. Tudi one so zainteresirane na sklenitvi takih konvencij, ker jim je dana možnost, da se znebe tujih delavskih sil, če niso zaščitene. Jaz poznam nekoliko westfalskih kolonij in vem, da so tamkajšne delavske strokovne organizacije veliko pripomogle, da smo dobili delavsko konvencijo z Nemčijo, ker so one dotične domače činitelje poučile o vseh teh stvareh. Tretjič bi želel, da bi naša banska uprava po svojem izseljenskem referatu izdala izčrpano poročilo o teh vprašanjih in to poročilo poslala vsem našim poslancem. Treba je namreč, da ta vprašanja niso briga samo Rafaelove družbe, ampak je to velevažno narodnopolitično in gospodarsko socialno državno vprašanje.

Predsednik obljubi, da bo Družba sv. Rafaela to vprašanje proučila in potem izdelala posebno poročilo za bansko upravo s prošnjo, da posveti temu vprašanju ono pažnjo, ki jo zasluži.

Resolucije: I. izs. kongres silno obžaluje, da se je zamudil pravi čas skleniti z vsemi državami našega izseljenstva delavske zaščitne konvencije.

Posebno obžaluje, da se je to zanemarilo doseči s prijateljsko in zavezniško državo Francijo, kjer so edino jugoslovanski državljani danes ostali popolnoma nezaščiteni in jim sedaj povzroča nezmerno gorja in trpljenja.

Zato poziva našo kr. bansko upravo, da začne to vprašanje intenzivno proučavati in da poskusi vse, da se doseže ratifikacija delavske pogodbe s Francijo tudi s strani francoskega parlamenta, da se sklenejo delavske zaščitne konvencije z vsemi državami našega izseljenstva, dokler se pa to ne doseže, da skuša na drugi način štiti koristi naših izseljencev, jih obvarovati pred izkoriščanjem od strani industrijskih podjetij tujih držav, in jih brani pred izgonom iz tovarn in rudnikov in iz držav.

Za tiste pa, ki bi se ne mogla doseči ta zaščita in jih tuje države brez srca mečejo preko meja sem domov, kot žrtve grehov naše pomanjkljive izseljenske državne politike, poskrbi tu doma, da bodo našli svoj košček kruha, ko se vrnejo.

Dalje I. slov. izs. kongres poziva vse naše izseljenske delavce širom sveta, da po svojih organizacijah stopijo v zvezo z delavskimi strokovnimi organizacijami tu doma v svrhu zaščite njihovih delavskih koristi.

Svetovna zveza slovenskih izseljencev.

Predsednik poroča, da je Družba sv. Rafaela že pred petimi leti sprožila misel, da bi se naše slovensko izseljenstvo po celem svetu organiziralo v skupno zvezo. Ta izseljenski kongres je pokazal, da je naše izseljenstvo kot tako po celem svetu le ena skupnost, res naša deseta banovina, da je ogromno vprašanj njihovih verskega, narodnega in gospodarskega življenja vsem skupna, da jih bodo izse-

ljenci rešili samo, ako nastopijo skupno, za njih rešitev. Ako se izseljenci sami ne bodo skupno zavzeli za nje, jih nikdar rešili ne bodo. To idejo je zagrabila tudi Zveza izselj. organizacij (Oris) in je tako svetovno zvezo že sklenila. Toda sklenila jo je na podlagi ideologije, ter pojmovanja narodnosti nas Jugoslovanov, kakoršno so zastopali diktatorski režimi zadnjih let. Družba sv. Rafaela pa je že takrat povedala svoje premisleke proti takim načinom osnivanja te zveze. Mnenje je bilo in je še danes, da naj se najprej doseže svetovna zveza slovenskih izseljencev za se, hrvatskih za se in srbskih za se. Ko se bodo te zveze dosegle, naj se pa vse tri povežejo šele v celotno državno jugoslovansko zvezo. Ves potek našega izs. kongresa kaže jasno, da je to stališče edino pravilno in bo edino dovedlo do pravih uspehov.

V to zvezo naj vstopijo predvsem naši izseljenci po svojih organizacijah. Vsa izseljenska društva po državah imajo že svoje zveze. Ni treba drugega, kakor da se te zveze (jednote) iz vseh držav združijo v eno zvezo, in sicer v strogo gospodarsko, delavsko izseljensko zvezo, in kot take pa vse zveze ne glede na njih razlike v svetovnem, verskem ali kateremkoli nazoru skupno nastopajo.

Vsako leto, ali vsako drugo leto bi se sešli zastopniki teh organizacij kje k skupnemu posvetovanju o vseh teh vprašanjih.

Po kratki debati se sklene resolucija:

I. slov. izs. kongres pozdravlja zamisel svetovne organizacije naših izseljencev v svrhu obrambe koristi naših izseljencev, kakor jo je zasnovala Družba sv. Rafaela in poziva vse izseljenske zveze, jednote, organizacije, da se ji pridružijo in tako skupno nastopijo za svoje skupne koristi.

I. slov. izs. kongres namreč vidi edino možnost, da se bodo vse izseljenske zadeve rešile ugodno za izseljence, v tem, da se zanje zavzamejo izseljenci sami.

Izseljenski arhiv.

Predsednik sporoča, da je Družba sv. Rafaela sprožila že pred petimi leti veliko misel izseljenskega arhiva, t. j. posebnega oddelka našega narodnega muzeja, kjer bi se zbirali vsi podatki o življenju in delovanju naših izseljencev po raznih državah sveta. Preživljamo dobo največjega preselejevanja narodov, kolikor ga pomni do sedaj zgodovina človeškega rodu. V nekako petdesetih zadnjih letih se je izselilo iz raznih držav Evrope proti zapadu, v obe Ameriki, pa tudi iz države v državo do 100 milijonov ljudi. Posledic tega preseljevanja narodov danes mi ne moremo oceniti. Zgodovina jih bo. Na vsak način je to za vsak narod velika doba, tudi za naš slovenski narod.

Naši izseljenci po raznih delih sveta vrše ogromno delo za koristi, napredek in oblikovanje držav, v katere so se naselili. Tam imajo svoja kulturna, verska, gospodarska društva, svoje ustanove, cerkve, šole, trgovino, sodelujejo pri politiki, izdajajo liste, časopise, knjige in doprinašajo ogromen davek za napredek teh držav. Toda vsi ti narodi, tudi naš, bodo potonili v tujih morjih in za njimi bo izginil vsaki sled. In tuje države rade vidijo, da bo vsaki sled za

njimi čim preje izginil. Nikakor pa tega mi tu doma ne smemo dopustiti. To veliko delo je ogromen duševni in gospodarski kapital, do katerega ima pravico narod, čigar člani so ga skupaj spravili. To čutijo vsi večji narodi. V Združenih državah n. pr. so že vsi ti večji narodi izdali večja ali manjša dela n. pr. »Kaj so Irci storili za Združene države?«, »Kaj so Nemci doprinesli za napredek Zdr. držav« itd. Ali naj mi Slovenci pustimo, da nam tudi ta kapital propade? Eno petino naroda smo dali tujini. Ogromno delo je ta naša kri žrtvovala za razvoj gospodarstva, industrije, trgovine, kulture, vere tujih držav. Imamo velikane pijačarje kulture, škofa Baražo, Pirca, Abuno Solimana, p. Baptista Turka, misijonarje v Indiji, inž. Kadunca v Sao Paulo in dr. celo mogočno vrsto.

Pa smo že kaj storili, da ohranimo zgodovini naroda spomine vsega tega dela, da bo to naš dokaz za vse to, naša vložna hranilna knjizica pri teh državah in narodih? V Ameriki je edini neki g. Matija Pogorelec, ki je tako daleč mislil. Preprost delavec, pozneje podjeten trgovec, pa ima baje mogočno zbirko teh spominov iz življenja in delovanja naših izseljencev v severni Ameriki. V Holandiji je enak preprost delavec, ki je začutil to potrebo, g. Sulič. Pa je šel celo tako daleč, da je zbral ves material, ki ga je mogel doseči, prinesel v Ljubljano na velesejem in tu najel oddelek in razstavil te podatke iz življenja slovenskih izseljencev iz Holandije. Bilo je skrajno zanimivo. Družba sv. Rafaela je poskusila z delom, da bi zbirala v izs. arhiv vse te stvari. Toda pomanjkanje denarnih sredstev, posebno pa še nerazumevanje te potrebe od strani naših oblasti in še manjše razumevanje od strani naših izseljencev samih od sedaj ni dosegla povoljnih uspehov. Največji uspeh je to, da je dala s tem inicijativo Zvezi Izselj. organizacij, da je tak izseljenski arhiv ustanovila v Zagrebu za vso državo.

Izseljenski kongres znova podčrtava ogromno narodno važnost izselj. arhiva in poziva izseljence širom sveta, da pošiljajo v Izs. arhiv Družbe sv. Rafaela kolikor mogoče vse podatke o svojem življenju in delovanju po tujih državah. To so: vsi časopisi, knjige, brošure, letaki, programi, slike cerkva, šol, društvenih domov, hiš, društev, prireditve, zborov, shodov, društvena pravila, letna poročila, tuje časopise, knjige, ki poročajo o Slovencih itd. Ko bi imeli danes vse te podatke zbrane iz zadnjih petdeset let slov. izseljeništv, kako sijajna stvar bi to bila! Kako je naš preprosti kmetski človek, naš delavec prišel v tuje države, ni poznal ne jezika ne razmer, pa je junaško začel boj za svoj vsakdanji kruh, se kmalu znašel v teh razmerah, se začel razvijati vsestransko najprej sam med seboj v ožjem krogu naselbine, potem po celi državi, kmalu pa je krepko stopil v areno politike, gospodarstva, trgovine tujih držav in začel krepko pomagati pri gradbi napredka in razvoja teh držav.

Ker si Družba sv. Rafaela za ta namen ni mogla izposlovati od oblasti potrebnih finančnih sredstev, obrnila se je na vodstvo našega narod. muzeja, kjer pa tudi ni našla odziva, kakoršnega si je želela.

G. Miklavčič pravi, da je o političnem udejstvovanju našega izseljenstva pre-

cejšnja literatura. Neka Čehinja je izdala v New Yorku knjigo: »Naši slovanski so-državljeni«, kjer omenja tudi Slovence. Tudi dr. Švegel je o tem pisal.

Predsednik omenja, da to ni to, kar naj pomenja Izseljenski arhiv. To je samo del arhiva, da se tu zbere vsa literatura, ki o tem piše. Arhiv naj zbira »podatke« za taka poročila.

G. dr. Bohinjec. To je s kulturnega vidika gotovo silno važna zadeva. Jaz bi konkretno predlagal, da bi naj se v to delo vpregli naši konzuli. Z organizacijami bi se težko dalo kaj uspešnega doseči. Konzulati bi pa to delo lahko vršili. Če organizirajo vse časopise, da zbirajo zanimivosti, fotografije raznih prireditvev, večjih podjetij, ki jih imajo naši ljudje, to bi vendar za nje ne bilo tako težko delo in tudi ne zvezano s tolikimi stroški. Čudim se, da pri narodnem muzeju za to ni kredita, ki bi bil za to zelo majhen potreben, da potom konzulatov zbira vse to. Potom banske uprave bi prosili za vse te stvari, pa bi jih dobili. Saj bi jih izseljenci radi dajali brezplačno. Predlagam, da se I. slov. izs. kongres obrne na kr. bansko upravo, da se loti tega vprašanja. Treba samo par omar in delavcev. V zvezi s kulturnimi delavci v državi, pred vsem z univerzo, sem prepričan, da bi se že v enem letu dosegli veliki uspehi.

G. Jankovič. Ideja je gotovo jako dobra. Da jo podprem s konkretnim zgledom, naj omenim podjetje, pri katerem sem zaposlen jaz. Tu je že veliko let zaposlenih okrog 100 Slovencev. Ti naši delavci so dali Franciji gotovo veliko nad milijon frankov s svojimi žulji.

Predsednik. Izs. arhiv je nov dokaz, kako potrebno bi bilo, da naša kr. banska uprava razširi svoj izselj. referat in ga naredi v samostojen oddelek. Ogromno dobro delo za državo in narod bi bilo s tem storjeno. Družba sv. Rafaela bo nadalje delovala v tem smislu, da se tudi zamisel Izs. arhiva uresniči.

Izmenjava akademikov.

Predsednik poroča, da se je že na več izs. kongresih govorilo o tem, kako dobiti iz tujine slovenske akademike, da bi se prihajali šolat sem v domovino. Vsi narodi skrbe za to, da prihajajo fantje domov, se tu navzamejo narodnega duha in potem kot izobraženci neso tega duha med izseljence na tuje. Ideja je lepa! Velike važnosti bi bilo, da bi na pr. prišli saj dva ali trije ameriški fantje sem na našo univerzo študirat. Ti bi bili potem apostoli narodne ideje med ameriško slov. mladino.

Vendar kakor je ideja lepa, tako je pri sedanjih naših uredbah neizvedljiva. Na pobudo ministrstva za socij. politiko n. pr. je prišel iz Sao Paula sem sin našega izseljenca g. Paternosta, da bi tu nadaljeval in skončal svoje šole, se navzel narodnega duha in zavesti in se vrnil kot tak domov v Brazilijo. Toda tu je že dve leti, pa se vkljub vsem ogromnim intervencijam, prošnjam ni dalo doseči, da bi smel fant na naše šole. Naše oblasti mu nočejo nostrificirati njegovih spričeval. To je naravnost zločin na naših izseljencih. Fantu so s tem uničili celo njegovo prihodnost. Ali je človek radi paragrafa, ali je paragraf radi človeka? Pomislimo ogromne finančne žrtve očeta, pa zastoj! Preje vabiti fanta sem, potem ga

pa tu pustiti na cesti. Kako zagrenjen bo odšel fant iz Jugoslavije nazaj v Brazilijo.

Zato mora I. slov. izs. kongres samo svartiti našo izs. mladino, naj ne prihaja sem, ako si ni vse papirje preje uredila. Smo pač še premajhni za tako idealne načrte.

G. Miklavčič. Poglejmo Švicol Univerze so napolnjene s slušatelji tujih držav. Če hoče naša univerza dobiti svetoven sloves, ne bo težko najti primerne formule, da se v takem slučaju naredi izjema in pripusti inozemske dijake, v tem slučaju naše lastne ljudi, na univerzo.

G. Janković. Ako se ne more doseči sprejem na univerzo, morda bi se dal doseči sprejem na osnovne šole. Naj bi prihajali sem otroci in osnovne šole. Vprašanje je silno važno. Misijonarji po vseh državah so dosegli šele prave uspehe, ko so si vzgojili domačine misijonarje. V Franciji imamo veliko mladine, ki studira po ondotnih učnih zavodih. To bodo francoski misijonarji. Zakaj bi se jih ne dobilo sem domov, da bi bili slovenski francoski misijonarji, ki bi potem nastopili med svojim narodom v Franciji. Ako se pa drugega ne da doseči, naj bi se dobivali naši otroci sem domov vsaj na počitnice.

Izseljenski adresar.

Predsednik poroča v imenu odsotnega zastopnika Družbe sv. Mohorja g. A. Pogachnika: Govorili smo o svetovni organizaciji naših izseljencev. Prvi korak k temu bi pa bil izseljenski adresar, t. j. knjiga s točnimi imeni slov. naselbin po svetu, o njih organizacijah, podjetjih, ustanovah, šolah, z imenikom izseljencev samih. Tak adresar imajo že vsi večji narodi. Družba sv. Rafaela se je že lotila tega dela in prosila oblasti in trgovsko zbornico pomoči. Toda ni našla pravega razumevanja te zamisli. Preteklo bo še veliko časa, da ga bomo dobili, če ga sploh bomo kedaj dobili.

Do tedaj pa bi si lahko sami pomagali z našo Družbo sv. Mohorja in njenim koledarjem. Izselj. kongres apelira na vse izseljence širom sveta, da razvijejo krepko agitacijo, da pridobijo za družbo vse izseljence. Koledar že sedaj prinaša vsako leto mesta in naselbine izseljencev naročnikov. Treba samo, da pristopijo k družbi samo še vse cerkvene občine, vsa društva in izseljenci, pa bomo dobili na lahek način takoj lep izseljenski adresar.

Nov izseljenski zakon.

G. dr. Bohinjec: Celotna vrsta zelo važnih problemov v zvezi z našim izseljenstvom smo danes tukaj reševali. Vsaka točka naših raziskanj je ogromne važnosti za nas tu doma in za naše izseljence. Toda v kolikor je meni znano, se naše oblasti z nobenim ne bavijo resno. To pa zato, ker so pri vsakem problemu kompetentni različni faktorji. Zato mislim, da je za organizacijo in za ureditev sistematično urejene brige za izseljence neobhodno potreben nov moderen izseljenski zakon. Sicer ga že imamo. Toda ta ima samo policijski značaj. Mislim, da v tem pogledu lahko posnemamo tuje države, ko so v modernih izseljenskih zakonih skušale rešiti vsa vprašanja, ki se tičejo specialno izseljencev. To so vprašanje potnih listov, taks, nostrifikaciji spričeval, starostna preskrba

itd. Zato mislim, da je temelj sistematične brige za naše izseljence potom naših oblasti, samo dober izseljenski zakon, za katerega ni pristojno samo eno ministrstvo, temveč vsa ministrstva. Prosimo bansko upravo, da tudi to misel sprejme kot zelo važno in aktualno za reševanje našega izseljenskega problema.

Predsednik sporoča, da se je že pred šestimi leti začel izdelovati tak nov zakon in da ga je šef izseljenskega oddelka g. dr. Aranicki poslal Družbi sv. Rafaela v pogled in izjavo. Kako stoji zadeva danes, ne ve.

G. ravnatelj Fink: Ta zakonski osnutek smo pregledali z g. dr. Aranickijem. Ima čez 100 paragrafov. Jaz imam kopijo na mizi. Zakon je v narodni skupščini in mislim, da pride enkrat na vrsto. G. dr. Aranicki mi je pred kratkim dejal, da je sedaj čas neugoden za ta zakon, ker izseljevanja sploh več ni. Hvaležen Vam pa bom, ako se pomaže, da se ta zakon čim preje sklene.

Slučajnosti.

G. Janković: Predno se ta kongres zaključí, se čutim dolžnega, da se v imenu izseljencev iskreno zahvalim, da se je ta kongres priredil. Posebno se zahvalim Družbi sv. Rafaela, še posebej g. predsedniku p. K. Zakrajšku, čigar delo je, za veliko skrb za nas. Ko bi ne bilo Družbe sv. Rafaela, ne vem kako bi bilo z nami. Zahvalim se zastopnikom oblasti, da so prišli na ta kongres, ker upamo, da bodo pomagali, da se sklepi kongresa tudi izvedejo. Ko smo se peljali skozi predor pred Jesenicami, je bila tema. Ko smo prišli na Jesenice ni bilo več teme. Slovensko solnce nas je objelo, solnce naše lepe Jugoslavije. Prišli smo v Ljubljano. Še več solnca tople domovinske ljubezni. Z novimi nadami in novim pogumom bomo šli nazaj na tuje in povedali svojim rojakom na tujem, da so tu doma ljudje, ki nas ljubijo, za nas skrbe, ki so nam obljubili pomoč. Upamo namreč, da ne bo ostalo samo pri lepih besedah, temveč da bodo lepim besedam sledila še lepša dejanja, da se naš gmotni in moralni položaj zboljša. Zato, gospodje, v imenu izseljencev: Hvala lepa!

G. Zupancičeva. Naša organizacija je vedno pripravljena sprejeti izseljenske otroke na počitnice.

Predsednik. Z otroki je bil vedno križ, ker otroci niso tu dobili one nege, varstva in skrbi, kakor bi bilo potrebno, da se moralno ne pokvarijo, da jim počitnice v domovini ne bi bile samo v moralno škodo. To je vprašanje zase, katero bo treba še posebej proučevati in preje najti način, kako vse to urediti, preden se začne s tem načrtom.

G. Simčič: Zahvaljujem se v imenu slovenskih izseljencev iz Holandije, da ste priredili ta kongres. Prosim, da še nadalje skrbite za nas in vse storite, da se sklepi kongresa izvedejo. Prosim posebno zaščitite za naše slovenske izseljence v Holandiji.

Zaključne besede.

Predsednik: S tem zaključujem I. slovenski izseljenski kongres z željo, da bi obrodil veliko sadu za državo in narod tu doma, še več pa za izseljence v tujini. Vi, ki ste se iz tujine udeležili tega kongresa, ne-

site seboj prepričanje, da se mi tu doma resno trudimo za Vas in Vam želimo pomagati. Če pa vsega ne zmoremo, vidite sami, s kolikimi težavami se borimo. Na tem kongresu so se razvile tudi burne debate. Čuli smo bridke pritožbe izseljencev proti dosedanji naši skrbi za nje. Povedali smo odločno svoje misli in razgalili brez strahu tudi velike rane, ki nas vse bole. Morda komu vse to ni bilo všeč. Vendar za gnijočo rano je edino zdravilo, da se rana prereže, če tudi malo boli. Iz vseh pritožb in vse kritike se je pa jasno videlo samo eno: kako naši izseljenci žele, da država, katero ljubijo, zanje bolje skrbi in za nje več žrtvuje.

Želim pred vsem, da bi se zlasti naše časopisje tu doma začelo resneje baviti z izseljenskim vprašanjem. Tu je še zelo zelo veliko pomanjkljivega. Da je naša država in narodna izseljenska politika še tako pomanjkljiva, je največ krivo naše časopisje, ki bagatelizira in prezira to velevažno naše narodno vprašanje. Zato iz tega kongresa apeliram na vse časopisje, da spremenijo svoje stališče do izseljencev in se začne resno z njim baviti. Tudi naš izseljenski kongres so zvečine časopisi prezrili in niso nič pisali o njem, ko smo se nanj pripravljali. O poteku kongresa so sicer prinesli obširnejša poročila, za kar se jim zahvalimo. Toda to še ni vse. Sprejmimo to za dokaz, da bo v prihodnje glede tega boljše. Naše časopisje naj pogosto piše o izseljencih in sicer z ljubeznijo. Tako bodo izseljenci vedeli, da jih ljubimo in skrbimo za nje. Vprašanje izseljencev je naše lastno narodno vprašanje, in sicer eno izmed najvažnejših gospodarskih, kulturnih, verskih in narodnih vprašanj. Niti enega teh naših vprašanj ni, ki bi ne imelo ozkih zvez z našimi izseljenci.

Zato še enkrat hvala vsem oblastem, ki so se po svojih zastopnikih udeležile tega kongresa! Zahvala vsem izseljencem, ki so se ga udeležili! Zahvala vsem, ki so na kongres poslali svoja poročila! Vsi pa krepko naprej za boljšo bodočnost naših izseljencev, za boljše zveze med domovino in tujino!

Bog živi naše izseljence! Bog živi pa tudi našo državo in naš narod!

Živeli!

Brzojavno sta pozdravila izseljenski kongres g. dr. F. Aranicki, šef izselj. oddelka ministrstva za soc. politiko in g. Hegenkötter, nemški duhovnik, preje slov. izs. duhovnik naših izseljencev v Nemčiji. Oba iz Belgrada.

IZ POROČIL IZSELJ. DRUŠTEV I. SLOV. IZS. KONGRESU.

Slovenska naselbina v Kreutzwald in okolici v Franciji sporoča:

Mi Slovenci v Franciji se nahajamo v obupnem položaju. Smo kakor otroci, katerim je umrla mati in dobe mesto nje mačehe.

Vprašamo našo domovino, ali se je že podpisala kaka zaščitna pogodba s Francijo za varstvo nas slovenskih izseljencev in zakaj ne? Nezaščiteni smo in poženo nas čez mejo kadar hočejo. Večina naših ljudi so invalidi. 18 do 24 let so plačevali svoje prispevke za starost v Nemčiji. Sedaj je vse izgubljeno, ker se država ne briga za nas, da bi sčutila naše koristi. Ubogi ljudje so na stara leta izgubljeni. Francija pravi: iščite tam, kjer ste delali v mladih letih. Ako pišemo v Nemčijo, pa nam odgovarjajo, da za tiste Jugoslovane, ki prebivajo v Franciji, ni sprejela nobenih odgovornosti.

Če se bomo morali vrniti v Jugoslavijo, nas pa tudi nihče ne bo hotel poznati. Naši brezposelni Slovenci v Franciji se potikajo okrog brez vsake podpore in pomoči, dasi delavci, ki niso državljani Franciji prijateljskih držav, kakršna je Jugoslavija, dobivajo od francoske države veliko podporo. Jugoslovani, prijatelji Francije, pa poginjamo.

In kdo je kriv vsega našega gorja tu v Franciji? Naši zastopniki nam pravijo: »Kdor ni v Savezu, zanj nimamo pomoči.« G. Glavnik je izjavil sam 7. aprila 1935, da se za tiste, ki niso v Savezu, ne bo popolnoma nič skrbelo. Vprašamo izseljenski kongres in zastopnike: ali je Savez res prisilno, ali mora res biti vsakdo član tega Saveza? Konzul g. Mišič in g. Grujičič, izs. komisar, sta nam 1. 1934, g. Glavnik pa letos 7. aprila, izjavila, da ni pripoznan za Jugoslovana, kdor ni v Savezu. To lahko dokažemo s pričami. Zato vprašamo izs. kongres v imenu vseh Slovencev v Franciji v Kreutzwaldu in okolici, kam naj se obrnemo, ako slučajno delo izgubimo, in nam naši državni zastopniki odpovedujejo (jugoslov.) državljanstvo?

Slovenci v Kreutzwaldu in okolici prosimo izs. kongres, da nam preskrbi slov. duhovnika in učitelja, da bo poučeval naše otroke v materinem jeziku in nam pomagal v naših uradnih poslih. Vsi Slovenci smo v Keutzwaldu in okolici, konzulat je pa v Metz, kjer sploh naših ljudi ni. Da pridemo tja, nas stane vožnja 20 fr.; na zaslužku izgubimo 40 fr., potrošimo pa najmanj 20 fr. Zgodi se pa, da kdo pride tja, pa ne najde nikogar v uradu in mora dvakrat nositi te stroške. Naj bi se to uredilo po zgledu drugih držav tako, da bi prišel kdo iz konzulata vsak teden k nam, in tu uredil vse zadeve.

In kaj pa tujci v Jugoslaviji? Prosimo izs. kongres, da nastopi pri naši vladi v Belgradu odločno proti Franciji radi naših delavcev prav tako, kakor nastopajo tukaj proti nam. Zato naj bi se uredilo tako, da gre toliko tujcev iz naše države, kolikor pride naših domov.

Poleg tega oni, ki morajo zapustiti Francijo, ne dobe nobene rente ali pokojnine, dasi so jo plačevali leta in leta. Naj bi se zahtevalo od Francije, da se onemu, ki mora domov, izplača renta v celoti, ali se ga pa upokoji za ona leta, ko je delal tam in se mu pošilja prispevke v domovino. Mnogo naših ljudi je prišlo zadnje čase iz Nemčije. Tam so delali in plačevali več let, sedaj so delali v Franciji 10—15 let. Dobijo pa sedaj samo za ona leta, ko so bili v Franciji, za leta v Nemčiji ne dobe ničesar, ker Francija z Nemčijo še ni podpisala tozadevne pogodbe. Tega so krivi vse naši zastopniki v Westfaliji, ker niso tega pravčasno uredili. Zato naj se sedaj to uredi vsaj s Francijo za one, ki morajo prisilno iz Francije.

Dalje prosimo izseljenski kongres to-le: večkrat beremo, koliko naša država prispeva za šport in telesno vzgojo. Nai bi se nekoliko žrtvovalo tudi za izseljenske nacionalne namene. Druge države prispevajo za svoje državljane na tujem, da imajo njih otroci brezplačno vožnjo v domovino svojih staršev. Tako bi se izs. mladina vzgajala v narodnem oziru in v domovinski ljubezni. Ako pripovedujemo svojim otrokom o lepotah naše domovine, saj nam ne verjamejo, ker je še niso videli.

Prosimo izs. kongres, da se pri vladi uredi glede naših prihrankov. Naši izseljenci imajo naložene v Jugoslaviji svoje prihranke, katerih pa ne morejo dvigniti. Vsak bi si rad kaj kupil v domovini, da bi vedel na stara leta kam domov.

Prosimo izs. kongres, da se te naše zahteve objavijo v Rafaelu in sicer z rešitvijo.

Na kongresu nas bo zastopal naš zaupnik g. Šimenc Janez iz Kreutzwalda.

Z bratskim pozdravom.

IZSELJENSKÉ NOVICE.

Prezv. g. nadškof Rožman bo ostal v Združenih državah Amerike še več mesecev in bo obiskal slovenske naselbine, kjer bo imel razne poboznosti.

Ameriški Slovenci so z velikimi slovesnostmi postavili v Clevelandu v javnem parku spomenik škofu Baragi. Vso slovesnost je vodil prevz. nadškof ljubljanski g. dr. Rožman.

G. Jos. Kastelic, izseljenski duhovnik iz Buenos Airesa, se je vrnil v domovino po zelo važnih opravkih. Gospoda Kastelica iskreno pozdravljamo in mu želimo obilo uspeha tu doma.

V Buenos Aires odpotuje te dni g. Janez Hladnik na pomoč g. Jos. Kastelicu. Želimo mu srečno

pot! Ministrstvo za socialno politiko mu je naklonilo prosto vožnjo.

Dne 24. oktobra se bo vršil letni občni zbor Družbe sv. Rafaela v Delavski zbornici v Ljubljani, na Miklošičevi cesti, in sicer ob štirih popoldne. Občni zbor bo zelo važen. Vsi člani Družbe sv. Rafaela in vsi prijatelji izseljencev so vljudno vabljeni. Vabljeni so pa še predvsem zastopniki našega časopisja.

Pridižo za izseljensko nedeljo bodo dobili č. gg. pridigarji o pravem času izdelano na dom.

Kjer še niste igrali igre »Za srečo v nesrečo«, ki jo je spisal p. K. Zakrajšek, igrajte jo letos na izseljensko nedeljo! Ako jo boste igrali v zvezi s proslavo izseljenske nedelje na korist Družbe sv. Rafaela, dobite brezplačno toliko iztisov, kolikor je nastopajočih oseb, v dar igralcem.

NAŠI IZSELJENCI POROČAJO:

SLAVONIJA.

Vrhpolje, Slavonija. Prišli smo iz Nemčije sem. Toda razlika med razmerami v Nemčiji in tukaj je velika in bo težko se jim privaditi. Tu so same velike vasi. Skoraj vsaka ima svojo šolo in farno cerkev. Cerkve so še dosti lepe. Žalostno pa je v nedeljo, ko prihajajo v cerkev samo ženske. Vrhpolje je velika vas, ki ima nad 2000 prebivalcev. Vsako nedeljo je samo ena maša. — Zemlja je tukaj jako dobra in bi bil vesel, če bi se še kaj več Slovencev tu naselilo. — V Vrhpolju je velik parni mlin. Od blizu in daleč vozijo kmetje tu v mlin. V okolici je veliko Nemcev, ki znajo bolje obdelovati zemljo kakor »Šokci« — Hrvati. — Štiri mesece sem že tu, pa nisem še nič zaslužil. Ko bi bil to vedel v Nemčiji, kako je tukaj, bi bil raje tam ostal. Zahvala g. ravn. Finku za podporo za pot. R. Ramšak.

BELGIJA.

G. p. Hugolin Prah, izseljenski duhovnik za Belgijo in Holandijo, se je nastanil v Belgiji. Njegov naslov je: P. Hugolin Prah, joegosl. priester, Waterschei (Limb.), Grootte laan 36, Belgija.

Dopisniku, ki odgovarja belgijskim društvom na njih poročila glede ustanavljanja »Jugoslovanske kolonije«. Vašega dopisa ne moremo priobčiti iz sledečih vzrokov: 1. Govorili smo o tem z g. Stovičkom in se domenili, da bo on poslal stvarni odgovor. 2. Je Vaš donis preveč oseb in bi spora med Vami ne ublažil, temveč še podžgal. Prizadeta društva stopite skupaj z g. Stovičkom in dajte stvaren odgovor. 3. Že zaradi očitka, da so ta društva »separatistična«, ne moremo dopisa priobčiti. Kakor smo že osebno odgovorili, silno obsojamo tako neutemeljeno obdolževanje. Da, vajeni smo bili zadnja leta očitka, da je bil vsak »separatističen«, kdor ni trobil v rog nekaterih »voditeljev« po naselbinah. Vendar to je bilo jako grdo in krivično. Slovenci smo vsi navdušeni Jugoslovani, zlasti vsi katoliški Slovenci. Kdo pa je največ prinošomogel k ustanovitvi Jugoslavije kakor katoliški duhovniki nadškof Jeglič, dr. Krek in dr. Korošec. Pa brez zamere.

Rudarju Henriku v Eysdenu. 1. List ni letos izšel samo »parkrat«, temveč do sedaj vsaki mesec, izvzemši julija. — 2. Kako naj urednik izve novice iz naselbin, ako mu jih nihče ne sporoči? Zakaj niste o dotični nesreči sporočili Vi? — 3. List poroča samo to in tako, kakor mu kdo sporoči. Vsak pameten človek ve, da urednik ne more nositi odgovornosti za pravilnost dopisov, katere mu pošiljajo naročniki. Za resničnost poročil morajo nositi odgovornost dopisniki sami. Kako more urednik vedeti, če je res, ali ni res, kar Vi pišete?

FRANCIJA.

Lievin P. De C.

Slovo. Zopet segamo za slovo v roke našim rojakom. Pozneje kot druge družbe je začela sedaj odnuščati delavce tudi družba Mines de Lens. Delo ni odpovedano večjim skupinam ampak posameznikom, tako da pride vsak teden nekaj rudarjev na vrsto. Prvi so bili na vrsti samci, nato starejši delavci, sedaj segajo tudi že po mlajših z družinami. Tako je odšlo v zadnjem času iz revirjev družbe Lens več kot 30 družin v domovino. Najtežje za druge je nego-

tovost, kdaj bo vrsta odpovedi prenehala. Tako žive vsi v strahu in prodajajo nekateri za vsako ceno pohoštvo, ker pri osemnedevni odpovedi ni mogoče v par dneh vsega prodati. Kupcem domačinom se tudi nič ne mudi. Oni vedo, da je tujec primoran pustiti za vsako ceno svoje stvari. Malokdo namreč zmore za drage prevozne stroške, družba plača samo za osebe in za 30 kg prtljage. Delavstvo se je obrnilo na naše oblasti, da posredujejo pri zavezniki in prijateljski Franciji, da preneha z odpusti Jugoslovancev. Vseh skupaj z družinami nas tako ni več kot 4000 v celi severni Franciji, od teh zaposlenih komaj 1000. Ker vidimo, da rudarjev ni preveč, ampak jih že primanjkuje in morajo preostali tem težje delati, bi Franciji ne bilo težko se malo ozirati na svoje najbolj zanesljive zaveznike.

Priditve. Dne 15. septembra na praznik Marije sedem žalosti je društvo priredilo lep Materni dan. Po primernem nagovoru so nastopili otroci z deklamacijami, petjem in igro. Žal je slabo vreme marsikoga zadržalo, da udeležba ni bila toliko kot bi bila sicer. V Bruay-en-Artois je društvo priredilo »Koroški dan«. Odsek je po nagovoru, ki je pojasnil spomin proslave, vzorno igral igro »Koroški tihotapci«. Tako se po možnosti kljub slabim časom le goji dalje društveno in kulturno delovanje.

Aumetz. Dolgo časa stiska inozemske delavce v Franciji kriza. Posebno hudo nas je zadel francoski zakon o inozemskih delavcih, sklenjen letos marca, ki odloča izgon precejšnjega števila delavcev čez mejo. Kakor vidimo, se ta zakon že izvaja, ne glede nato, koliko časa je kdo v Franciji in ali ima družino. Orožniki pridejo na stanovanje in vzamejo delavcu dovoljenje za bivanje v Franciji in v 10—14 dnevih mora zapustiti državo kakor kak ničvreden postopač. Ti žalostni izgoni kažejo, kako nepravilni in nenasiten je kapital, in kako grd. Kako so nas vabili v dobrih časih sem, češ, pridite, ničesar vam ne bo manjkalo. Dobro boste zaslužili. Dobro plačani agentje so hodili po naših vaseh in nas izvabili sem, Res, nekaj let se je dalo zaslužiti in — kdor je imel srečo — tudi nekaj prihraniti. Prišli so pa slabi časi. Odrngali so nam polovico dnevne plače in začeli smo delati samo po 3—5 dni na teden. Zvečine so začeli delavce odpuščati, ki so morali po Franciji za delom. Danes vidimo po konzulatih vsak dan trume sestradanih delavcev trpinov, ki so leta in leta pridno gurali francoskemu kapitalu sedaj pa jih oblasti vračajo domov brez vsakih sredstev, dostikrat še telesno uničene. Drugi so si kupili kmetije, da bi se preživeli. Celo leto so delali, si redili živino, sedaj na jesen pa pride v hišo orožnik in zapustiti morate državo. Reveži so ob vse, ker kmetije nihče noče kupiti. Sramotno nizke cene dobe za vse. Plačevati smo morali tudi v razne blagajne, kakor n. pr. za starostno pokojnino, invalidnino, bolniške blagajne po 50—60 frankov mesečno. Po 10 in še več let so nekateri plačevali. Pa ako mora iti, nima nikake pravice več do teh blagajn. Ako kdo dela 15 let, potem lahko plačuje po 6 frankov letno do 55. leta, potem še le ima pravico zahtevati pokojnino. Pomislimo, koliko stotisočev inozemskih delavcev je plačevalo v te blagajne po 5, 10 let, pa sedaj, ko so doma, ne dobi nihče niti pare od tega. Tako lahko država bogati. Naši ljudje še niso izgubili ljubezni do svoje domovine. Povsodi, kjer so večje skupine naših ljudi, so ustanovljena razna društva, kjer člani požrtvovalno delajo za skupne koristi in za ljubezen do domovine. Samo eno treba obžalovati, da se tudi na tujem tako radi pojavljajo med nami sovražstva in prepiri, ki nam vsem samo škodujejo. Tujci se nam smejejo in se vesele naše nesloge. Pa še eno stvar naj omenim, ki nam zelo škoduje: preziranje rojakov iz Primorske. Kakor bi ti rojaki ne bili Slovenci. Bodimo složni in edini, pa naj pridemo iz kate-regakoli dela Slovenije. Jugoslov. izseljenec.

Kreutzwald. Naše društvo sv. Barbare je imelo 28. sept. svoj reden mesečni sestanek. Sestanek je bil pa zelo buren. Kakor znano se je tu v Kreutzwaldu ustanovilo društvo (Savez) iz mož brez pravega prepričanja in odpadnikov iz raznih društev. Pristaši »Saveza« so tudi pri nas poskusili razbiti naše društvo sv. Barbare, ki obstoja že 10 let. Naš stari odbor je verjel hinavskim besedam teh mož in se dal pregovoriti, da so šli v »Savez«. Toda spravili so se najprej na našo blagajno. Samo g. Okoren je v zadnjem trenutku preprečil ta namen. Sklicali smo sestanek in povabili tudi nečlane, ki so se v velikem številu odzvali povabilu in prišli, da preprečimo

skupno njih nakane. Naprosili smo tudi g. Grimsa, da posreduje in nam pomaga urediti naše razmere in rešiti društvo. Nasprotniki so s silo vdrli v dvorano. Toda dosegli so ravno nasprotno, kakor so hoteli. Pripomogli so društvu, da smo dobili veliko novih članov, boljšega prepričanja. Novemu odboru zaupamo. Po vstopu novih članov je g. Grims vodil volitve novega odbora. Izvoljeni so bili predsednik g. Ivan Balantič, sin ugledne družine Balantič, katere oče je bil član Društva sv. Barbare od začetka in preje v Nemčiji. Bog ga živil Podpredsednik g. Mihael Drginc, tajnik g. Žganjar, podtajnik g. I. Šimenc, blagajnik g. J. Okoren, drugi blagajnik g. Ferdinand Turšič, zastavonoša g. Strmljan. Novemu odboru želimo mnogo uspeha in upamo, da bo slo družstvo v novih rokah krepko in navdušeno naprej po začetni poti.

V Kreutzwaldu se je začela tudi slovenska šola, katere se udeležuje veliko število naših otrok, ki se zanimajo za slovenski jezik in petje. Nastopili so že pri sv. maši in prav dobro peli.

Kaj bo z nami, ali ostanemo v Franciji ali ne, smo še vedno v negotovosti. Vsaki dan pričakujemo, da bomo morali zapustiti Francijo. V kratkem odide zopet nekaj družin. Še več jih pričakuje izgon.

Heerlerhaide. Tudi letos je naše društvo sv. Barbare priredilo svojo vinsko trgatev. Obisk je bil precej dober. Največ je bilo seveda Holandcev. S takimi prireditvami edino si pomaga blagajna, ker članov nas je že za dve tretjini manj. Ako kmalu kriza ne neha, se kmalu vidimo vsi v domovini. Opozarjamo člane, da se zborovanj bolj redno udeležujejo, ker s tem odborom olajšajo delovanje. Ne kritizirajte potem, ko je že prepozno. — Odbor.

Aumetz. Naše Slov. delavsko društvo šteje 40 članov, ima lepo knjižnico in dober pevski zbor, v katerem poje 8 žensk in 8 moških. Denarnega prometa je imelo od svojega začetka do konca maja letos 20.800 fr. Podpore bolnim in revnim se je izplačalo 900.—. Drugo smo potrosili za kulturne namene, petje, knjige itd. V nedeljo 8. sept. je šel naš pevski zbor v Metz k proslavi rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Zbor se je dobro izkazal kakor v cerkvi tako pred spomenikom padlih vojakov. V zadnjem »Rafaelu« smo čitali in tudi francoski časopisi so poročali, da sta tam pela pevška zbor iz Aumetza in Tucquegnieux, kar pa ni točno. Pel je samo naš pevski zbor pod vodstvom g. Biščaka in izseljenskega duhovnika g. Švelca. 11. septembra nas je zapustil naš večleten društveni blagajnik Vidmar Alojz. Bil je marljiv odbornik. Postal je žrtev francoskega zakona o izgonu tujcev. V 14 dneh je moral vse svoje imetje prodati in oditi. Nad 10 let je delal pri tukajšnjem rudniku. Tujina je pač tujina. Vidmarju in družini pa želimo obilo sreče v domovini.

G. Jankovič, izseljenski učitelj nam je poslal 50 fr. podpore za list »Rafael«. Ob priliki blagoslova evharističnega križa v šoli v Tucquegnieux so zbrali gledalci 23 fr. Ostalo je pa darovala slovenska kat. knjižnica v Tucquegnieux. Vsem Bog plačal!

Slovenska katoliška misija iz Aumetza organizira zadnje čase stanovske tečaje. Do sedaj je bil en tak tečaj v Aumetzu, dva pa v Tucquegnieux. Udeležba je bila proti pričakovanju velika in zadovoljiva. Kdor pozna tujino, ve na kako huiskanje in na koliki odpor zadene vsakdo, ki hoče vpeljati kaj dobrega. Predavatelj bi ne bili prav nič razočarani in bi se prav nič ne čudili, ako bi k predavanjem ne bilo nobene žene. In vendar ni bilo tako. Hvala Bogu še je nekaj neustrašenih, za dobro stvar vnetih žen, ki niso izpraševale druga drugo: »Mica, ali pojdeš ti? Če greš ti, bom šla tudi jaz, drugače pa ne.« Pogumno so se odločile same in prišle na sestanek. Taka zborovanja bodo sedaj redno vsako prvo nedeljo v mesecu v Tucquegnieux, vsako drugo v Giraumontu in vsako tretjo v Aumetzu. Vemo, da jih je nekaj, ki so prišle k sestanku samo prvič pokukat »iz firbea«, katerih ne bomo več videli, pa nič zato. Če jih ostane pet od sto rednih in zvestih, pa bomo zadovoljni, toliko jih pa bo brez dvoma.

Tucquegnieux-Marine. Pred nekaj tedni smo nekoli upokojenega delavca g. Moravca. V tiskenskem rudniku sta se ponesrečila Slovenca Mlakar in Senegačnik. Poškodba Mlakarja je težjega značaja, umamo pa, da bosta oba zopet okrevala. V nedeljo dne 13. oktobra bodo imela vsa tukajšnja jugoslovanska društva skupno žalno

zborovanje za pokojnim našim kraljem Aleksandrom I. V cerkvi bo spominska svečanost šele 20. okt., ker je slovenski duhovnik zadržan. V ostalem teče naše življenje po navadnem tiru.

HOLANDIJA

Slovo našega izseljenskega duhovnika č. g. Draga Oberžana od svojih izseljencev. Veliko lepih proslav smo že doživeli v Holandiji, a zadnja, ki smo jo imeli v nedeljo, dne 1. sept., v Heerlenu nam bo vsem ostala v najlepšem spominu. Že nekaj dni pred nedeljo so nas klicala vabila, ki jih je izdala Zveza jugosl. društev sv. Barbare v Holandiji po vseh naselbinah, na poslovilno proslavo v Heerlen. In naši so se odzvali v ogromni večini. Z avtobusi, tramvaji, s kolesi in peš so prihiteli ta dan, skoro prav vsi. Ob 9. uri smo se zbrali v društveni dvorani, odkoder smo odkorakali v sprejeto v cerkev pri o. frančiškanih, Sittarderweg. Na čelu sprejeda slovenska godba sv. Barbare v Brunssumu in zastave društev sv. Barbare v Brunssumu, Heerlenu, Lutterade, Spekhollerheide in Hoensbroeka. V cerkvi je opravil č. g. Oberžan zahvalno službo božjo za vse naše izseljence, č. g. pater Prah je pa imel lep cerkveni govor. Med sv. mašo je prepeval slovenske pesmi pevski zbor društva sv. Barbare v Heerlerhaide. Po končani službi božji smo šli, ko smo se dali še pred cerkvijo skupno slikati, v sprejeto v društveno dvorano, kjer se je vršilo poslovilno zborovanje. Predsednik zveze g. Ožek F. otvori s krščanskim pozdravom zborovanje in se v lepih besedah zahvali odhajajočemu dušnemu pastirju č. g. Dragu Oberžanu za vse, kar je tekem 6 let storil za izseljence in mu podaril v spomin v imenu zveze društev sv. Barbare sliko. Želel mu je tudi obilo božjega blagoslova na njegovem novem mestu v domovini. Nato so stopili naši mali na oder in deklamirali v krasnih verzih našemu izseljenskem duhovniku v slovo. Prav vsako društvo je poslalo mladi rod na oder, tako so deklamirali v imenu društva v Brunssumu Anica Kužnik in Josip Drenovic, Lutterade Ema Jazbec, Heerlerheide gdna Zajčeva, Eygelhofen Anton Anžiček, Chevremont Anica Pribošek, Spekhollerheide Rozi Čebin in za Hoensbroek mala Olgica Resnik. Vsi ti mali so obsuli odhajajočega s šopki cvetic. Potem so sledili predsedniki društev, ki so prišli se zahvaliti in voščili vse dobro svojemu dosedanemu dušnemu pastirju tudi na novem mestu. Nato je stopil na oder tajnik Zveze g. Rud. Selič, ki je v lepih jedrnatih besedah orisal pomen današnje proslave, podčrtal predvsem veliko ljubezen slovenskih izseljencev do svojih duhovnikov, ki so za nje največji dobrotniki in poleg kat. organizacij pravzaprav edini, ki se brigajo za izseljence. Slovenskim izseljenskim duhovnikom in našim izseljenskim katoliškim organizacijam se imamo zahvaliti, da smo prišli do ugleda, kot ga uživamo sedaj. Ravno v tem, da smo ostali zvesti svoji veri, imamo izseljenci največjo oporo sedaj v teh težkih časih, ko je prišla kriza tudi v Holandijo. Ko se je zahvalil č. g. Oberžanu za njegovo trudapolno delo, mu je želel srečno pot in blagoslov za bodoče njegovo delo. Končal je s prošnjo, naj nese domovini obljubo izseljencev, da bodo tudi v bodoče ostali zvesti domu in veri očetovi. Naj ponese domov zahvalo vsem, ki skrbijo za naše izseljence, posebno našima škofoma v Ljubljani in v Mariboru. Zahvalil se je pa tudi č. g. dekanu Nikoloye iz Heerlena, kot predsedniku St. Laurentinskomite in svetni avtoriteti za pomoč, ki jo nudijo našim izseljencem v Holandiji. Tudi »naš pater« Theotim se je poslovil v resnih besedah od svojega prijatelja. Globok vtis je napravil č. g. dekan Nikoloye, ki se je prišel zahvaliti našemu izseljenskemu duhovniku pri njegovem odhodu. »Vi niste bili samo dober pastir vašim izseljencem, ampak,« tako je rekel, »vi ste bili kot duhovnik tudi vzor nam duhovnikom v Holandiji.« Na to je prečital zahvalno pismo prev. škofa v Roermondu, kjer se zahvaljuje prezeviš, za veliko delo odhajajočega, mu želi srečno pot in podeljuje svoj blagoslov. Nad vse ginjen se je nato zahvalil č. g. Oberžan prav vsem: holandski duhovni in posvetni oblasti, društvom sv. Barbare, njihovim voditeljem, vsem, ki so mu pomagali pri ustanovitvi izseljenskega lista »Rafael«, vsem ki so pomagali organizirati razna božja pota, izlete itd. Tako tudi posebno še slov. godbi iz Brunssuma in pevskim zborom. Prosil je, naj ostanejo zvesti zmiraj domovini in veri očetovi, v medsebojni ljubezni, kakor pravi sv. Pavel: »Kjer je ljubezen, tam je Bog.« Naj pomagajo tako tudi novemu dušnemu pastirju č. g. pa-

tru Prah. On sam se bode izseljencev še v domovini spominjal tudi pri daritvi sv. maše. Nato je podelil vsem navzočim svoj duhovniški blagoslov. Med proslavo je godba društva sv. Barbare v Brunssumu zaigrala par lepih komadov; ravnotako je zapel pevski zbor iz Eygelshofen-Chevremonta v slovo lepe slovenske narodne pesmi, med drugim »Oj hišica očetova« in »Lepa naša domovina« pod vodstvom g. Belinca iz Chevremonta. Obdan z darili, med drugim z rudarsko svetilko, ki je bila podarjena od predsednika društva sv. Barbare v Eygelshoven, in s cveticami, ki so mu jih podarili naši malčki, je vstopil v avtomobil, ki je našega dobrega prijatelja odpeljal od nas. Da, čeravno je bilo bridko slovo, vendar je bil prelep ta dan za naše izseljence, saj je pokazal, da poznajo izseljenci svoje prijatelje, svoje duhovnike, zavedajoč se, da so vera, kat. organizacije in narodna šola največja opora našim izseljencem in tudi samo teh zasluža, da je ostal izseljenec zvest svoji domovini. Ker nimamo sedaj žal več naše učiteljice, da bi naučila naše male ob raznih proslavah deklamirati in dr. se tem potom zahvaljujemo tudi tajniku Zveze g. R. Seliču, ki sedaj zmiraj in je tudi od tej priliki posvetil vso skrb naši mladini, da je tako na lep način s tako krasnimi deklamacijami prese- netila našo izseljensko javnost. Izseljenec.

Brunssum. Žalostni smo ostali v Holandiji Slovenci, ko nas je zapustil g. Oberžan, naš duhovni oče. Šest let je deloval med nami in nam veliko pomagal. Društvo v Brunssumu se mu še enkrat iskreno zahvaljuje za vse, kar je storil za nas. Želimo vse najboljše v domovini. — Naš novi izseljenski duhovnik g. P. Hugolin Prah nas je obiskal, česar smo bili zelo veseli. Prosil smo ga, naj nas še večkrat obišče. — Vse Slovence tukaj je pretresla novica, ko smo izvedeli, da je umrla žena rojaka Alojzija Kafarle. Tri dni pred odhodom v domovino je morala v bolnico in v 14 dneh je umrla. Bila je po rodu Čehinja. Veselila se je že, da bo videla Jugoslavijo, pa se ji želja ni izpolnila. Imela je težko življenje, ker sinovi niso dobili dela. Bila je dobra žena in dobra mati. Njen pogreb je pokazal, kako je bila priljubljena. Po pogrebu je morala družina sama brez matere domov. — Ker se g. Kafarlu sam ni mogel zahvaliti vsem za dokaze sočutja in ljubezni v boleznih žene in njeni smrti, je naprosil društvo, da se vsem v njegovem imenu zahvali kakor pevcem za petje žalostink, društveni godbi, ki jo je spremljala na zadnji poti, g. p. Teotimu za tolažbo žene v boleznih in družine ob njeni smrti. Društvo sv. Barbare se pa g. Kafarlu iskreno zahvaljuje za njegovo delo pri društvu. Bil je navdušen delavec pri društvu, njegov ustanovitelj, in večletni predsednik in ustanovitelj društvene godbe. Zadnje čase se pri društvu ni udeleževal radi težkih družinskih razmer. Društvo ga bo ohranilo v najlepšem spominu. Izseljenci.

Za evharistični kongres v Ljubljani so darovala naša društva sv. Barbare v Lutterade gold. 10, Brunssum 11.55, Heerlerheide 6.50, Eygelhofen 3.60, Spekhollerheide 3.35, Hoensbroek 2.15 in Chevremont 0.70; skupaj gold. 37.85.

Za novega predsednika zveze je bil izvoljen na zvezni seji dne 23. julija g. Ožek Franc, stanuje Graverstr. 8 v Spekhollerheide, ki je tudi že večletni predsednik društva sv. Barbare v Spekhollerheide. Na isti zvezni seji se je poslovil od svojih prijateljev prejšnji predsednik zveze g. Iv. Novak, ki je zelo poštivalno deloval več let za naše izseljence. Odbor Zveze mu je podaril v trajen spomin rudarski emblema, kladivo in svetilko. Nam izseljencem bo pa ostal zmiraj v hvalnem spominu. In bridko žal je nam izseljencem, da nas zapuščajo zadnje čase možje, ki jih tako nujno rabimo.

Podpisani se tem potom prav iskreno zahvaljujem za dar, katerega mi je podarila Zveza jug. društev sv. Barbare v Holandiji, ki sem ga sprejel na Zvezni seji od tajnika Zveze g. R. Seliča. Zahvaljujem se društvu sv. Barbare v Brunssumu, ki mi je na dan poslovitve od društva sv. Barbare v Brunssumu poklonilo spominsko tablo. Ker se zadnje čase nisem mogel posloviti od vseh društev osebno, mi oprostite, in se sedaj v »Rafaelu« od vseh izseljencev poslavljam. **Iv. Novak.**

Zveza jug. društev sv. Barbare v Holandiji se zahvaljuje tem potom vsem, ki so pripomogli k lepemu sprejemu naših izseljencev v Jesenicah ob priliki evharističnega kongresa v Ljubljani. Dalje vsem duhovnikom in uradnikom, ki so obračali pozornost našemu bivanju v Ljubljani posebno pa

č. g. Zakrajšek, kakor č. g. Finku, izs. nadzorniku, ki sta pokazala veliko dobre volje nam povsod ustreči. Prav posebna hvala pa našim gostiteljem v Mariboru, našemu prevz. škofu Tomaziču, kjer nas je ta sprejem naravnost prese-netil.

Redukcije na rudnikih se še zmiraj nadaljujejo; Opuščenih je bilo zopet več sto rudarjev na raznih rudnikih, a hvala Bogu, zaenkrat ne veliko naših, čeravno so reduciranci skoro sami inozemci.

Čudno nebeško prikazen smo imeli priliko videti koncem meseca julija. Proti večeru, ko je bilo še svitlo, se je pojavila na nebu luč, ki je šla vzporedno z zemljo od vzhoda proti zahodu. Predmet, bolid imenovan, je imel obliko dolge cigare, spredaj svetlo, zadaj bolj zelenkasto luč. Proti skrajnemu zahodu se je razdvojila in zgini-la. Mnogi so mislili, da je mogoče poskusna zračna raketa. Naslednje dni so časopisi pove-dali, da gre tu za redko nebeško prikazen »bolid« imenovano. Zgledali so prikazen v Nemčiji v Kölnu, odkoder je šla proti Holandiji in Belgiji. Videli so jo tudi mnogi naši izseljenci.

Zelo pogoste so pritožbe naših v domovino se vračajočih opuščenih rudarjev. Pišejo nazaj o raznih težkočah, ki jih imajo pri sprejemu pohi-štvu, plačevanju taks, katerih je baje izseljenec oproščen itd. Tu in tam se pritožujejo tudi o slabem postopanju pri raznih uradih. Ne vemo, če iz-vira to bolj iz tega, ko so navajeni v Holandiji zelo dobro urejenih socialnih in drugih razmer, vemo pa gotovo, da če pride izseljenec domov, ker druge države ščitijo na prvem mestu svoje do-mače delovne moči, in se ga na domačih tleh nahruli češ, »kaj hodiš domov«, dalje »zakaj se nisi dal prepisati za Nemca ali Holandca, ko si že toliko časa proč« in še na razne lepe in ne-lepe načine, vemo, da to zelo slabo vpliva na naš izseljenski življenjski položaj, posebno, ker smo izseljenci že neštokrat dokazali našo ljubezen in zvestobo do domovine. Vsem, ki na tako nedostojen način sprejemajo naše izseljence, pa svetujemo, da gre-jo študirati izseljenski problem drugih velikih na-rodov in skrb teh za svoje izseljence, in naj pri-dejo pogledat tudi med naše izseljenske kolonije, njihove organizacije, kjer naši možje požrtvovalno in brezplačno delujejo za narod, vero in domo-vino.

Opomba uredništva: Vsak tak slučaj naj se nam takoj javi! Med našim uradnim delom se še dobe ljudje brez olike in srca. Take treba samo krepko podučiti, da uradnik ni še gospodar ni-kogar, temveč je zato plačan, da služi narodu. Zelo napačno je, ako se take grobosti mirno sprejme.

NEMCIJA.

Herne-Holthausen. Dne 4. oktobra je zapustil svoje mesto naš priljubljeni izseljenski komisar, g. Maks Goričar. Vsi izseljenci v Nemčiji to zelo obžalujemo. Z g. Goričarjem smo izgubili mi Slo-venci v Nemčiji zelo veliko in je za vse to jako hud udarec, ki nas jako boli. G. Goričar je bil izboren komisar, nepristranski in ugleden uradnik, kakoršnih tako pogrešamo mi slovenski izseljenci. Takega poštenjaka še nismo imeli v tem uradu. Imel je za nas tudi srce. Kako je bil uslužen vsikdar in kako rad je pomagal vsake-mu, kdor je potreboval njegove pomoči. Naše družinske listine nam je pomagal urediti, ker so bile v takem neredu, da si nismo vedeli poma-gati. In vse to je naredil vsem brezplačno. Še konzul nam ni vedel pomagati, g. Goričar pa. Zmožen popolnoma nemščine je za nas posredo-val povsodi. Za vso svojo zvesto službo za drža-vo in za narod je pa dobival od vseh strani samo polena pod noge. Seveda, bil je preveč ljudski in z nami ravnal preveč s srcem, zato je pa mo-ral iti. Zato pa žalujemo za njim in povemo: ko ste nam vzeli g. Goričarja, ste nam vzeli očeta in naš izročili na milost in nemilost največjim sovražnikom naših katoliških društev in zvez. Toliko hudega smo katoliški Slovenci v Nemčiji zadnjih pet let prestali! Toliko smo se morali boriti za obstanek svojih društev. Zadnja leta smo imeli vsaj g. Goričarja, da nas je branil. Kdo nas bo sedaj? Vso domovino doma opozarjamo na to ogromno krivico, ki se nam je zgodila. Slov. izseljenec. — (Opomba urednika! Zelo ču-tim z Vami in razumem Vašo bol. Boli pa tudi mene.) — V nedeljo 6. oktobra je društvo sv. Barbare v Habinghorstu priredilo žalno sveča-

nost po našem pokojnem viteškem vladarju kra-lju Aleksandru I. Imeli smo slovesno službo bož-jo za pokojnim kraljem mučenikom. Popoldne smo imeli pete litanije in pridigo. Pri obeh služ-bah božjih nam je pel pevski odsek iz Habing-horsta pod vodstvom pevovodje g. Alojzija Je-zernika. Žalnih svečanosti se je udeležil kot za-stopnik kr. konzulata, izseljenski komisar g. Hin-ko Samec, ki nam je popoldne v društveni dvo-rani prečital konzulovo pismo in nam v navdu-šenem govoru popisal vrline našega viteškega kralja Aleksandra. G. Tensundern nam je pa po-pisal lepote naše lepe domovine in krasno vož-njo, ki so jo imeli izletniki na evharistični kong-ress v Ljubljano. Žalnih slavnosti se je udele-žilo veliko rojakov iz Herne-Holthausena, Suder-wicha, Erkschwicha, Mengede in Reklinghau-sen Sud.

ARGENTINA.

Buenos Aires.

Že dalj časa se je govorilo o združitvi vseh slovenskih kulturnih društev v južni Ameriki. Tudi več poskusov se je že naredilo, posebno tu-kaj v Buenos Airesu. Toda vedno so se našle zapreke, ki so prekrizale račune in onemogočile združitve. Naše tukajšnje glasilo »Slovenski ted-nik« pa se je sedaj resno zavzelo za to idejo, idejo skupnosti, po kateri edino bomo mogli do-seči vse ono, česar posamezna društva ne zmo-rejo radi šibkosti in nikdar zmožna ne bodo. Kul-turni razvoj med nami je precej v razmahu, manjka nam pa gospodarskega razmaha. Sloven-sko prosvetno društvo, katere glasilo je »Sloven-ski tednik« in delavsko kulturno društvo »Ljud-ski oder« sta sestavili začasni odbor. Namen ima storiti vse potrebno, da se stvar združenja pospeši. Na pozive, ki jih je ta odbor razposlal vsem znanim slovenskim društvom, je došlo že več odgovorov, ki z velikim navdušenjem pozdrav-ljajo to idejo in so pripravljeni sodelovati. Se-veda je tudi nekaj takih še, ki gledajo to delo po strani ali ga celo ovirajo.

Izseljensko društvo »Tabor« je priredilo 18. av-gusta prireditev za slovensko šolo. Igrali so »Trije vaški svetniki«. Glavno vlogo je igral vsem Buenosaireskim Slovincem znani humorist g. Avgust Dečman. Že samo njegovo ime je pri-vabilo na prireditev veliko prijateljev smeha, ki ga v resnici ni manjkalo.

Dne 5. avgusta je umrl v Buenos Airesu naš prekmurski rojak Franc Ozmeč. Malo Slovencev v Buenos Airesu je bilo tako častno in pri toliki udeležbi rojakov pokopanih, kakor on. Pogrebne obrede je opravil slov. izseljenski duhovnik g. Kastelic, ki je na grobu tudi govoril. Ganljivo je bilo, ko je množica pogrebcev kleče zanj opra-vila kratko molitev pri odprtem grobu in za vse Slovence, ki tukaj počivajo. Pokojnik je bil de-laven podpredsednik slovenskega pripravljalnega odbora za mednarodni evharistični kongres, od-bornik Bratovščine živega sv. Rožnega venca. Bil je zlasti med svojimi ožjimi prekmurskimi ro-jaki izredno spoštovan in upoštevan. Bratovščina je položila na njegov grob lep venec. Bil je član tudi pogrebne blagajne, ki je za njegov pogreb izplačala določeno vsoto. Pokojnik je bil doma iz Beltincev v Prekmurju. Doma zapušča ženo in štiri otroke. V Argentini je bival devet let. Naj v miru počiva!

Dne 29. julija se je v Buenos Airesu ustanovil Jugoslovanski patronat za pomoč žrtvam fašiz-ma. To je dalo pobudo slovenskim organizaci-jam, da so ustanovile tudi slovenski patronat za slovenske žrtve fašizma.

Že smo mislili Buenosairesčani, da se bomo mogli hladiti v vabljivi velereki Rio de la plata. Tako vabljivo nam je ponujala svoje naročje. Pa smo se vsteli. Prvi teden je bil res nenavadno topel, da smo že iskali sence in mislili, da je ko-nec zime. Marsikdo je željno gledal proti reki, ki objema mesto Buenos Aires in si mislil: v par tednih se vidiva. Rezal bom z rokami zeleno gladino velereke. Pa smo se urezali. Potegnil je zopet hladan veter »pompera« (burja) in ohladil vse lepe nade. V Argentini se pač vreme nez-nansko hitro spreminja. Sedajle je neznosna vročina, čez pol ure tolika zima, da mora člo-vek iskati zimsko suknjo. Tudi zadnja hitra spre-memba ni ostala brez posledic. Pojavila se je huda gripa, ki zelo razsaja po Buenos Airesu. Pač velja pregovor »Brez ena ima zvit rep«. V južni Ameriki so letni časi narobe.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. L. Cenčič, Bonlange M. Francija. Osebnosti ne moremo sprejemati v list.

Izseljenci!

Naročajte in čitajte

„DELAVSKO PRAVICO“

Glasilo združenega delavstva v Sloveniji, ki se z občudovanja vredno agilnostjo in odločnostjo bori za delavske pravice. —

Naroča se »Delavska Pravica« — Delav-ska zbornica, Ljubljana, in stane Din 7.— mesečno.

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“

se imenuje lep in zanimiv izseljenski ted-nik, ki izhaja v Buenos Airesu. Naročnina stane letno za vse države izven Argenti-nije 6 (šest) pezov.

Našim slov. izseljencem ne moremo do-volj priporočati, da si naroče ta list. Skrajno zanimiv in podučen je.

Izseljenci!

„DOMOLJUB“

je izvrstno urejevan tednik slovenskega naroda. Vsak teden prinaša novic iz do-movine na koše za majhen denar.

„Bogoljub“

je izvrstno urejevan nabožni mesečnik s krasnimi slikami. Ponos naroda doma je. Nobena slovenska hiša na tujem ne bi smela biti brez njega.

Slovenci širom sveta!

Nikdar ne boste pozabili svojega milega materinega jezika, ako boste radi čitali slovenske knjige. Tudi svojim otrokom dajte v roko slovenske knjige. Vse knjige naročajte samo potom

knjigarne Tiskarne sv. Cirila, Maribor, Koroška cesta št. 5

Amsterdamska banka

podružnice v delavskem revirju
HEERLEN, Oranje Nassaustr. 13
HOENSBROEK, Kowenderstr. 35
BEEK pri Lutterade
KAPITAL 50.000.000 GOLD.
REZERVE 47.000.000 GOLD.

Nakazujemo denar v vse kraje v Jugoslaviji
Tu se dobe vedno dinarji po najboljši valuti

Kdo vam bo sporočil vse novice iz domačih krajev?

Domači vam ne morejo vsega pisati,
vas pa vse zanima. Zato je najbolje,
ako si naročite tednik

„Slovenski gospodar“

ki izhaja vsako sredo na 16 straneh
in prinaša mnogo zanimivosti iz vse
Slovenije — Naročnina znaša letno
Din 64^{.-}, poll. Din 32^{.-}. In se naroča na
upravo Slov. gospodarja v Mariboru

BANKA BARUCH, PARIS

NASLOV ZA BRZOJAVKE:
JUGOBARUCH PARIS 96

11, RUE AUBER, PARIS (9°)

TELEFON: OPÉRA 98-15
OPÉRA 98-16

Banka jugoslovanskih, čehoslovaških in poljskih izseljencev v
Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu

Nakazuje denar v vse kraje Jugoslavije najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu

Na izrecno zahtevo pošlje dinarske bankovce tudi v Holandijo

Vsi poštni uradi v Holandiji sprejemajo vplačila na naš čekovni račun štev. 145866

Položnice se dobe pri vseh poštnih uradih kakor tudi pri nas brezplačno — Hitra in točna postrežba

